2016

Dotazníkové šetření „Potřeby občanů v oblasti prevence kriminality v Olomouci“

SocioFactor, s.r.o.

2016

Obsah

1 Úvod – kontext výzkumu ... 2
2 Metodologie výzkumu ... 5
2.1 Konstrukce dotazníku ... 6
2.2 Pilotáž dotazníku a jeho korekce ... 7
2.3 Sběr dat ... 8
2.4 Čištění dat, jejich logická kontrola a kontrola konzistence dat ... 8
2.5 Vyhodnocení dat – třídění I. a II. stupně ... 8
3 Výsledky dotazníkového šetření ... 9
3.1 Pocit bezpečí ... 9
3.1.1 Souvislost mezi pocitem bezpečí a pohlavím ... 10
3.1.2 Souvislost mezi pocitem bezpečí a věkem ... 11
3.2 Obávaná a bezpečná místa v Olomouci ... 12
3.2.1 Souvislost mezi obávanými a bezpečnými místy dle pohlaví ... 17
3.2.2 Souvislost mezi obávanými a bezpečnými místy dle věku ... 20
3.2.3 Role města a vývoj kriminality/bezpečnosti ve městě ... 21
3.3 Situační prevence kriminality ... 22
3.4 Názory na podoby a míru trestné činnosti v městě Olomouci ... 29
3.4.1 Respondenti jako oběti trestného činu anebo obtěžování ... 35
3.4.2 Obavy ze skupin obyvatel ve městě ... 37
3.5 Deklarovaná znalost a míra využití programů prevence kriminality ... 40
3.5.1 Účast na programech prevence kriminality ... 43
3.5.2 Hodnocení potřebnosti programů prevence kriminality a dalších opatření ... 44
3.6 Hodnocení opatření vedoucích ke snižování kriminality ... 46
3.7 Zdroje informací o možnostech prevence kriminality ... 49
3.7.1 Souvislost mezi zdroji informací a věkem ... 50
3.8 Ochota zapojit se osobně do prevence kriminality ve městě ... 51
3.8.1 Souvislost mezi ochotou zapojit se a věkem, pohlavím ... 53
4 Závěr ... 55
5 Seznam použité literatury ... 58
6 Seznam tabulek ... 58

7 Seznam obrázků 59
8 Seznam grafů 59

1 Úvod – kontext výzkumu

Prevence kriminality v sobě zahrnuje celou řadu opatření nerepresivní povahy. Jedná se o opatření situační a sociální prevence, dále pak také poskytování informací veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností. Cílem těchto opatření je předcházet kriminalitě, ale také obavám z ní. Opatření jsou proto zaměřena jak na potenciální či skutečné pachatele, tak na možné oběti trestné činnosti. Jejich dalším cílem je také omezovat příležitosti k páchání kriminálních činů[1]. „*Součástí prevence je i pomoc obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí. Preventivní aktivity se uskutečňují v rámci celostátním, regionálním i místním a v každém tomto případě na úrovni primární, sekundární a terciární.*“[2]

Názory občanů České republiky na oblast prevence kriminality byly zjišťovány v minulých letech prostřednictvím kvantitativních dotazníkových šetření. V roce 2002 se uskutečnilo sociologické šetření *Pocit bezpečí obyvatel ve vybraných městech ČR*, které provedla agentura STEM. Z jeho výsledků mimo jiné vyplývá, že „*respondenti ani v jednom městě nesignalizují převažující obavy z ohrožení (tedy respondenti se nepřiklánějí příliš často k extrémnímu tvrzení, že bydlení ve městě znamená stálé ohrožení)*“.[3] Autoři výzkumu také docházejí ke zjištění, že je možné u dotazovaných občanů sledovat zlepšující se vztah k policejním složkám, které respondenti nepovažují ani v jednom z vybraných měst za nefunkční či neschopné. Respondenti se také vyjadřovali k otázce vývoje kriminality v jejich městě za poslední tři roky. Více než polovina z nich (54,9 %) se přiklání k názoru, že úroveň kriminality v jejich městě zůstala stejná jako v období před třemi lety. Zhoršení bezpečnostní situace ve městě pak deklaruje téměř čtvrtina dotazovaných (24,1 %) a pro více jak pětinu respondentů (21 %) se situace naopak zlepšila. Autoři výzkumu tuto skutečnost komentují tím, že: „*velkou roli zde sehrávají masová média, která s neochabující energií referují*

[1] Ministerstvo vnitra České republiky. Vymezení pojmů. Prevence kriminality [online]. Dostupné z: http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx
[2] Gjuričová, J. O prevenci kriminality. Prevence kriminality v České republice [online]. Dostupné z: http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/teoreticky-uvod/
[3] Holas, J. – Večerka, K. 2003. Prevence kriminality očima občanů. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha, s. 7.

o trestné činnosti, především o jejích nejzávažnějších formách. V lidech pak vzniká dojem, že země je, řečeno jazykem bulvárních žurnalistů, ‚zmítána zločinem stále více a více' a tento postoj ventilují, aniž by k tomu měli jakoukoli oporu ve svém denním životě. Na straně druhé však přes tento mediální tlak každý pátý dotázaný soudí, že situace se zlepšila, což je pozitivní východisko do dalšího období."[4] Svou roli pak zde sehrává i věk a vzdělání respondentů, kdy mladší a vzdělanější lidé vidí situaci optimističtěji. V rámci opatření vedoucích ke snižování kriminality se na předních místech umístila ta, která se zaměřují na práci s mládeží. Do této oblasti spadají například opatření podporující různé způsoby smysluplného trávení volného času mládeže. Respondenti dále vyzdvihovali posílení represivní složky, tedy navýšení počtu policistů či zlepšení jejich vybavení. „*Naopak jako málo vhodné se respondentům zdají osvětové akce a integrační programy zaměřené na Romy*".[5] Autoři výzkumu pak svá zjištění shrnují takto: „*celkově lze s určitostí říci, že občané se v zásadě ztotožňují s metodami a směry prevence kriminality, které jsou v rámci jednotlivých KSP aplikovány. I v případě těch ‚nejméně' podporovaných preventivních technik dosahuje jejich podpora ze strany občanů téměř 60 %.*"[6]

V roce 2012 nechal Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR zpracovat reprezentativní výzkum veřejného mínění zaměřený na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti, včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 3 080 obyvatel starší 15 let z celé České republiky. Jeden z dílčích výsledků výzkumu přichází se zjištěním, že: „*v oblasti prevence kriminality by ze strany Policie ČR respondenti nejvíce uvítali zvýšenou kontrolu rizikových míst (93 %) a prevenci v silniční dopravě (91 %).*"[7] I zde je respondenty jako stěžejní prvek zlepšení prevence kriminality vnímáno navýšení počtu policistů. Na zvyšující se kriminalitu má pak dle vyjádření dotazovaných vliv zneužívání drog, vysoká konzumace alkoholu a korupce úředníků a v justici. Jak z výzkumu dále vyplývá, „*nejvíce respondentů by podpořilo preventivní programy pro snižování nezaměstnanosti (68 %)… Dalšími preventivními opatřeními s vysokou podporou respondentů jsou také programy k léčení drogově závislých (44 %), zvýšení počtu policistů na ulicích (39 %) a větší množství bezpečnostních kamer do ulic*

[4] Holas, J. – Večerka, K. 2003. Prevence kriminality očima občanů. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha, s. 12,13.
[5] Holas, J. – Večerka, K. 2003. Prevence kriminality očima občanů. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha, s. 22.
[6] Tamtéž.
[7] International Business & Research Services, s. r. o. 2012. Postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky - 12/2012. Ministerstvo vnitra České republiky, s. 10.

(38 %) … Naopak preventivní programy, které jsou podle respondentů nejméně důležité, jsou osvětové, charitativní akce a vzdělávací programy“.[8]

Ústředním strategickým dokumentem týkajícím se prevence kriminality je v současnosti Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016-2020. Strategie byla přijata usnesením vlády České republiky č. 66 ze dne 25. ledna 2016. Vychází z priorit daných Programovým prohlášením vlády ČR, mezi které patří mj. *„klást důraz na preventivní programy, úzkou komunikaci s místními samosprávami a na vybalancování prvků prevence a represe tak, aby se efektivně eliminovaly příčiny vzniku sociálních střetů“, „komplexně řešit napětí v sociálně citlivých lokalitách“, „usilovat o vysoký standard ochrany lidských práv“, „minimalizovat rizika recidivy po propuštění“, „posílit ochranu obětí trestné činnosti“, „podporovat zvýšení finanční gramotnosti“, „nesmlouvavý boj proti lichvě“, „rozvoj občanské společnosti a podpora nestátních neziskových organizací“.*[9]

V souladu s touto Strategií byla vypracována Koncepce kriminality města Olomouce na období let 2016-2020. Na tvorbě Koncepce se v průběhu roku 2015 podílela pracovní skupina složená ze zástupců odborné veřejnosti a členů Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost Rady města Olomouce. Na Koncepci se dále podílely skupiny případových analýz Policie ČR, Územního odboru Olomouc a Městské policie Olomouc.

Výzkum „Analýza potřeb občanů v oblasti prevence kriminality v Olomouci“, jehož výsledky představujeme v této zprávě, je realizován v rámci široce pojatého programu Koncepce prevence kriminality města Olomouce na období 2016-2020. Hlavním – globálním cílem Koncepce je „*předcházet vzniku kriminality včasnými preventivními aktivitami za účelem minimalizace jejího faktického výskytu*“[10]. Tento záměr je naplňován řadou specifických cílů, které dohromady tvoří tři oblasti[11]: oblast situační prevence, oblast sociální prevence – práce s rizikovými skupinami a konečně třetí oblast vzdělávání, poradenství a osvěty. Součástí této třetí oblasti je právě i výzkum, jehož výsledky předkládáme níže.

[8] International Business & Research Services, s. r. o. 2012. Postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky - 12/2012. Ministerstvo vnitra České republiky, s 12.
[9] Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 -2020, s. 3
[10] Fritscherová, J. Koncepce prevence kriminality města Olomouce na období let 2016-2020. Olomouc.
[11] Tamtéž.

2 Metodologie výzkumu

Řešení zakázky probíhalo formou dotazníkového šetření na 400 respondentech metodou PAPI (Paper and Pencil Interviewing), přičemž kvótami byly: pohlaví a věk. Šetření proběhlo mezi respondenty staršími 15 let, horní hranice věku nebyla stanovena. Kvóty byly stanoveny na základě výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 tak, aby výsledný výzkumný vzorek kopíroval složení obyvatel v Olomouci (dle rozložení podle pohlaví a věkových kategorií 15-39 let; 40-64 let; 65 a více let).

Tabulka 1: Složení respondentů dle pohlaví

Pohlaví	N	%
muž	186	46,5 %
žena	214	53,5 %
celkem	400	100 %

Tabulka 2: Složení respondentů dle věkových kategorií

Věková kategorie	N	%
15-39 let	174	43,5 %
40-64 let	151	37,75 %
65 a více let	75	18,75 %
celkem	400	100 %

Abychom získali názor občanů ze všech částí města, přepočetli jsme získaný vzorek na počet obyvatel žijících v městských částech. Vycházeli jsme při tom z údajů Statistického lexikonu obcí 2013 ke dni 26. 3. 2011. Tento přepočet na jednotlivé městské části ale již není reprezentativní a to z toho důvodu, že zatímco v daném Statistickém lexikonu jsou dostupné údaje o všech obyvatelích, náš vzorek je tvořen pouze respondenty staršími 15 let.

Tabulka 3: Složení respondentů dle městských částí

Městská část	Počet respondentů
Černovír	4
Droždín	5
Hejčín	10
Hodolany	35
Holice	15
Chomoutov	5
Chválkovice	10
Klášterní Hradisko	8
Lazce	24
Lošov	3
Nedvězí u Olomouce	0
Nemilany	5
Neředín	39
Nová ulice	77
Nové Sady	55
Nový Svět	5
Olomouc (Střed, Západ)	45
Pavlovičky	1
Povel	35
Radíkov	0
Řepčín	5
Slavonín	10
Svatý Kopeček	4
Topolany	0
Týneček	0
CELKEM	400

2.1 Konstrukce dotazníku

Dotazník jsme tvořili tak, aby byl pro respondenty srozumitelný a přehledný a vycházel z témat, která byla formulována v zadání výzkumu. Obsahoval celkem 33 položek a také list, který vyplňoval tazatel. První část dotazníku se zaměřovala na to, zda se respondenti cítí v Olomouci v bezpečí, další oddíl se věnoval bezpečnosti na veřejných prostranstvích, další

část dotazníku se zaměřovala na to, s jakými druhy trestných činů a rizikového jednání se dle respondentů město Olomouc potýká. Čtvrtá část dotazníku zjišťovala, zda mají respondenti povědomí o programech prevence kriminality, odkud získávají informace a zda by se chtěli do prevence kriminality v Olomouci sami zapojit. Na konci dotazníku byli respondenti dotazováni na jejich sociodemografické charakteristiky (tj. věk, vzdělání, zaměstnání, typ bydlení a městskou část, ve které žijí). S těmito demografickými údaji však po většinu analýzy nepracujeme a to z toho důvodu, že se v rámci třídění druhého stupně neprokázaly jako statisticky signifikantními. V dotazníku byly zařazeny jak uzavřené, tak otevřené otázky. Bylo využíváno baterií otázek (sdružení otázek do jednoho bloku), škál, možností vícečetných odpovědí a filtračních otázek. Finální podoba dotazníku byla konzultována se zadavatelem výzkumu.

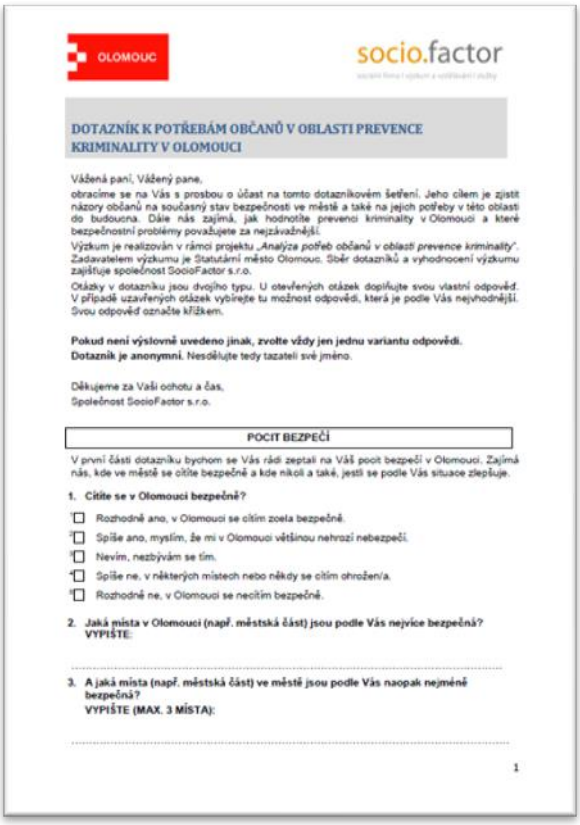

OLOMOUC

socio.factor

DOTAZNÍK K POTŘEBÁM OBČANŮ V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY V OLOMOUCI

Vážená paní, Vážený pane,
obracíme se na Vás s prosbou o účast na tomto dotazníkovém šetření. Jeho cílem je zjistit názory občanů na současný stav bezpečnosti ve městě a také na jejich potřeby v této oblasti do budoucna. Dále nás zajímá, jak hodnotíte prevenci kriminality v Olomouci a které bezpečnostní problémy považujete za nejzávažnější.
Výzkum je realizován v rámci projektu *„Analýza potřeb občanů v oblasti prevence kriminality"*. Zadavatelem výzkumu je Statutární město Olomouc. Sběr dotazníků a vyhodnocení výzkumu zajišťuje společnost SocioFactor s.r.o.
Otázky v dotazníku jsou dvojího typu. U otevřených otázek doplňujte svou vlastní odpověď. V případě uzavřených otázek vybírejte tu možnost odpovědi, která je podle Vás nejvhodnější. Svou odpověď označte křížkem.

Pokud není výslovně uvedeno jinak, zvolte vždy jen jednu variantu odpovědi.
Dotazník je anonymní. Nesdělujte tedy tazateli své jméno.

Děkujeme za Vaši ochotu a čas,
Společnost SocioFactor s.r.o.

POCIT BEZPEČÍ

V první části dotazníku bychom se Vás rádi zeptali na Váš pocit bezpečí v Olomouci. Zajímá nás, kde ve městě se cítíte bezpečně a kde nikoli a také, jestli se podle Vás situace zlepšuje.

1. **Cítíte se v Olomouci bezpečně?**
   - ☐ Rozhodně ano, v Olomouci se cítím zcela bezpečně.
   - ☐ Spíše ano, myslím, že mi v Olomouci většinou nehrozí nebezpečí.
   - ☐ Nevím, nezbývám se tím.
   - ☐ Spíše ne, v některých místech nebo někdy se cítím ohrožen/a.
   - ☐ Rozhodně ne, v Olomouci se necítím bezpečně.
2. **Jaká místa v Olomouci (např. městská část) jsou podle Vás nejvíce bezpečná? VYPIŠTE:**
   .....
3. **A jaká místa (např. městská část) ve městě jsou podle Vás naopak nejméně bezpečná? VYPIŠTE (MAX. 3 MÍSTA):**
   .....

1

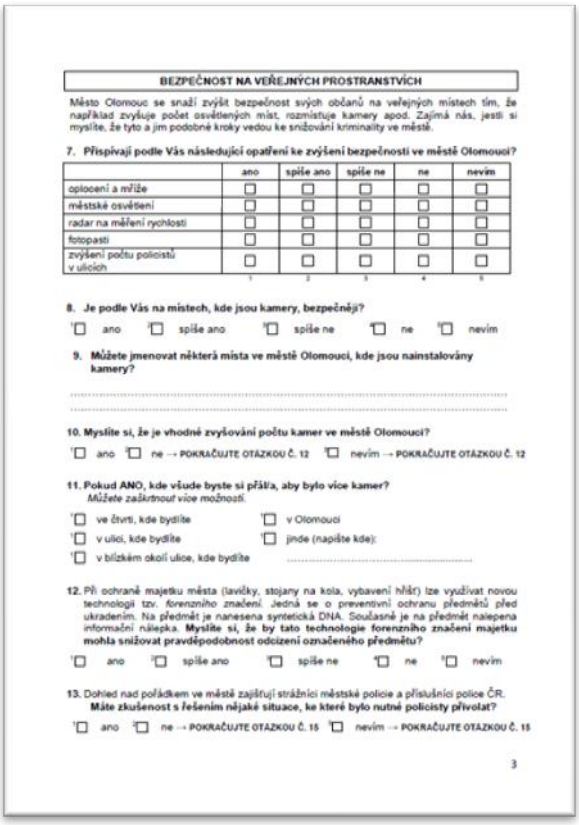

BEZPEČNOST NA VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍCH

Město Olomouc se snaží zvýšit bezpečnost svých občanů na veřejných místech tím, že například zvyšuje počet osvětlených míst, rozmísťuje kamery apod. Zajímá nás, jestli si myslíte, že tyto a jim podobné kroky vedou ke snižování kriminality ve městě.

7. **Přispívají podle Vás následující opatření ke zvýšení bezpečnosti ve městě Olomouci?**

	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
oplocení a mříže	☐	☐	☐	☐	☐
městské osvětlení	☐	☐	☐	☐	☐
radar na měření rychlosti	☐	☐	☐	☐	☐
fotopasti	☐	☐	☐	☐	☐
zvýšení počtu policistů v ulicích	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

8. **Je podle Vás na místech, kde jsou kamery, bezpečněji?**
   ☐ ano ☐ spíše ano ☐ spíše ne ☐ ne ☐ nevím
9. **Můžete jmenovat některá místa ve městě Olomouci, kde jsou nainstalovány kamery?**
   .....
   .....
10. **Myslíte si, že je vhodné zvyšování počtu kamer ve městě Olomouci?**
    ☐ ano ☐ ne → POKRAČUJTE OTÁZKOU Č. 12 ☐ nevím → POKRAČUJTE OTÁZKOU Č. 12
11. **Pokud ANO, kde všude byste si přál/a, aby bylo více kamer?**
    Můžete zaškrtnout více možností.
    ☐ ve čtvrti, kde bydlíte ☐ v Olomouci
    ☐ v ulici, kde bydlíte ☐ jinde (napište kde): .....
    ☐ v blízkém okolí ulice, kde bydlíte
12. Při ochraně majetku města (lavičky, stojany na kola, vybavení hřišť) lze využívat novou technologii tzv. *forenzního značení*. Jedná se o preventivní ochranu předmětů před ukradením. Na předmět je nanesena syntetická DNA. Současně je na předmět nalepena informační nálepka. **Myslíte si, že by tato technologie forenzního značení majetku mohla snižovat pravděpodobnost odcizení označeného předmětu?**
    ☐ ano ☐ spíše ano ☐ spíše ne ☐ ne ☐ nevím
13. Dohled nad pořádkem ve městě zajišťují strážníci městské policie a příslušníci policie ČR. **Máte zkušenost s řešením nějaké situace, ke které bylo nutné policisty přivolat?**
    ☐ ano ☐ ne → POKRAČUJTE OTÁZKOU Č. 15 ☐ nevím → POKRAČUJTE OTÁZKOU Č. 15

3

2.2 Pilotáž dotazníku a jeho korekce

Po vytvoření byl dotazník pilotován. Účelem pilotáže bylo zjistit rozsah dotazníku (tj. čas, který respondenti věnují vyplňování dotazníku a pozornost, s jakou dotazník, především na jeho konci, vyplňují), validitu dotazníku (tj. zda respondenti rozumí znění otázek i odpovědí tak, jak bylo zamýšleno) a technické nedostatky dotazníku (tj. srozumitelnost navržených tabulek a logiky vyplňování, zejména u filtračních otázek, dále také gramatika, čitelnost

apod.). Následné úpravy dotazníku se týkaly zejména uživatelské vstřícnosti a srozumitelnosti otázek.

2.3 Sběr dat

Tazatelé byli seznámeni se základními postupy sběru dat, obdrželi manuál pro tazatele (pravidla a instrukce k dotazování), průkaz tazatele, kvótní tabulky, podle nichž tazatel respondenty vyhledával a formuláře dotazníků. Byla jim rovněž přidělena příslušná teritoria. Případné nejasnosti mohli tazatelé konzultovat s výzkumníky. Vyplněné dotazníky odevzdávali průběžně. Dotazování probíhalo v období 14. – 28. 11. 2016 na území města Olomouc.

2.4 Čištění dat, jejich logická kontrola a kontrola konzistence dat

Údaje z papírových dotazníků byly převedeny do elektronické formy (tzv. proces kódování dat), čímž byla vytvořena datová matice, která obsahovala 202 proměnných. S takto převedenými daty jsme dále pracovali pomocí statistického programu IBM SPSS. Po ukončení kódování byla provedena logická kontrola dat a kontrola jejich konzistence. Bylo provedeno také tzv. čistění dat. Jedná se o kontrolu toho, zda při vkládání dat do matice nedošlo k chybě (například se jedná o případy, kdy byly omylem kódovány proměnné jinou hodnotou, spadá sem také hlídání logiky vkládání dat z filtračních otázek).

2.5 Vyhodnocení dat – třídění I. a II. stupně

Provedli jsme třídění I. stupně – popisnou statistiku, jejímž výsledkem jsou četnosti jednotlivých proměnných (otázek). Součástí výstupů jsou také grafy a tabulky obsahující relativní četnosti (%). Absolutní četnosti, pokud není v textu uvedeno jinak, vycházejí ze vzorku N = 400. Dále následovala analýza třídění II. stupně – hlubší analýza zkoumající vztahy mezi proměnnými. Uvádíme pouze takové vztahy, které byly analýzou identifikovány jako statisticky významné.

Tuto závěrečnou zprávu jsme vytvořili pomocí kancelářského balíku MS Office (aplikace Word a Excel pro tvorbu přehledných grafů).

3 Výsledky dotazníkového šetření

3.1 Pocit bezpečí

První část dotazníku se zaměřovala na to, jak se obyvatelé Olomouce cítí ve městě, s ohledem na bezpečnost. Na obecně formulovanou otázku *„Cítíte se v Olomouci bezpečně?“* odpovídali respondenti nejčastěji možností „spíše ano, myslím, že mi v Olomouci většinou nehrozí nebezpečí“ a to téměř ve dvou třetinách případů (59,3 %), viz graf č. 1. Druhou nejčastější odpovědí pak byla varianta „rozhodně ano“. Takto odpověděla více než šestina dotázaných (17,5 %). Srovnatelný počet respondentů se naopak vyjádřil, že se v Olomouci spíše necítí bezpečně a v některých místech nebo situacích pociťují ohrožení (15,8 %). Pouze minimum dotázaných (1,3 %) uvedlo, že se v Olomouci rozhodně bezpečně necítí. Kolem 6 % respondentů (6,3 %) nebylo schopno na otázku odpovědět.

Ze získaných dat tedy vyplývá, že téměř tři čtvrtiny dotázaných obyvatel Olomouce (74,8 %) se ve městě cítí v bezpečí.

Graf 1: Pocit bezpečí v Olomouci

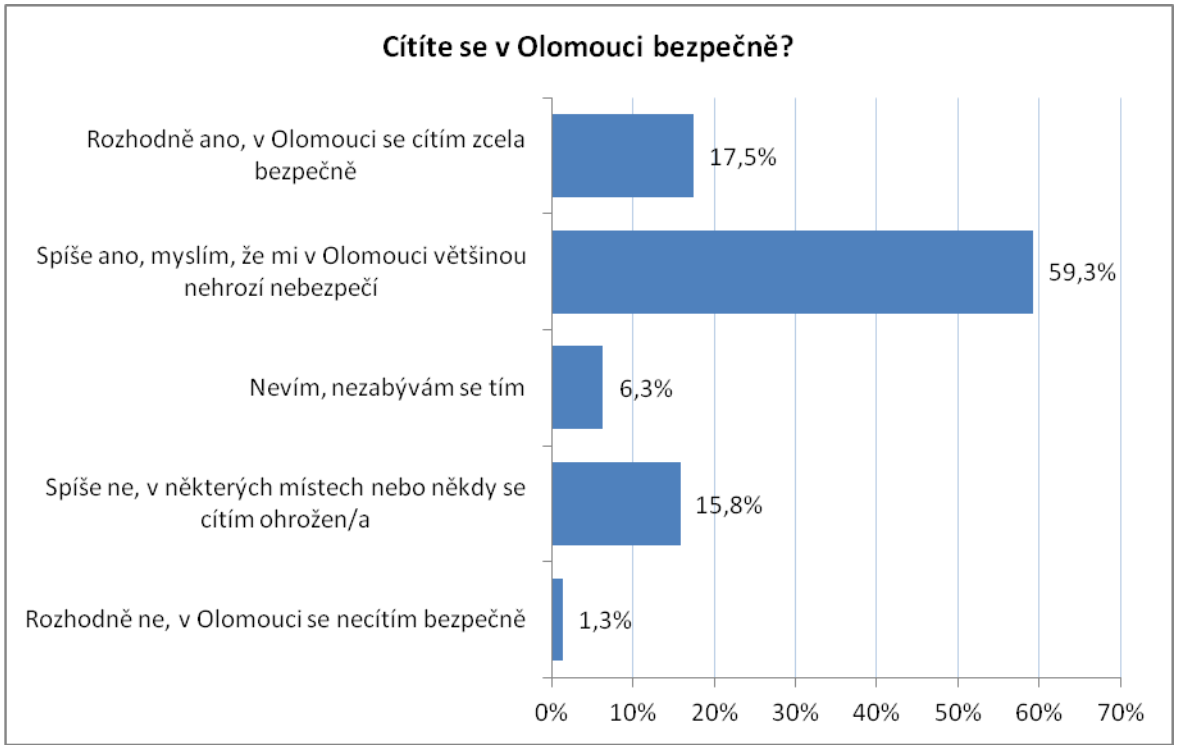

3.1.1 Souvislost mezi pocitem bezpečí a pohlavím

Odpovědi na otázku týkající se bezpečnosti ve městě Olomouci jsou silně spjaty s genderem respondentů. **Obecně platí, že muži se cítí bezpečněji, než ženy.**

Rozhodně bezpečně se v Olomouci cítí téměř čtvrtina mužů (23,7 %), zatímco žen jen okolo 12 % (12,1 %). Ženy se tedy rozhodně bezpečně cítí jen z poloviny tak často jako muži. Jak ukazuje následující graf č. 2, s přibývajícím pocitem nebezpečí se podíl žen mezi respondenty nápadně zvyšuje.

Graf 2: Pocit bezpečí v Olomouci dle pohlaví

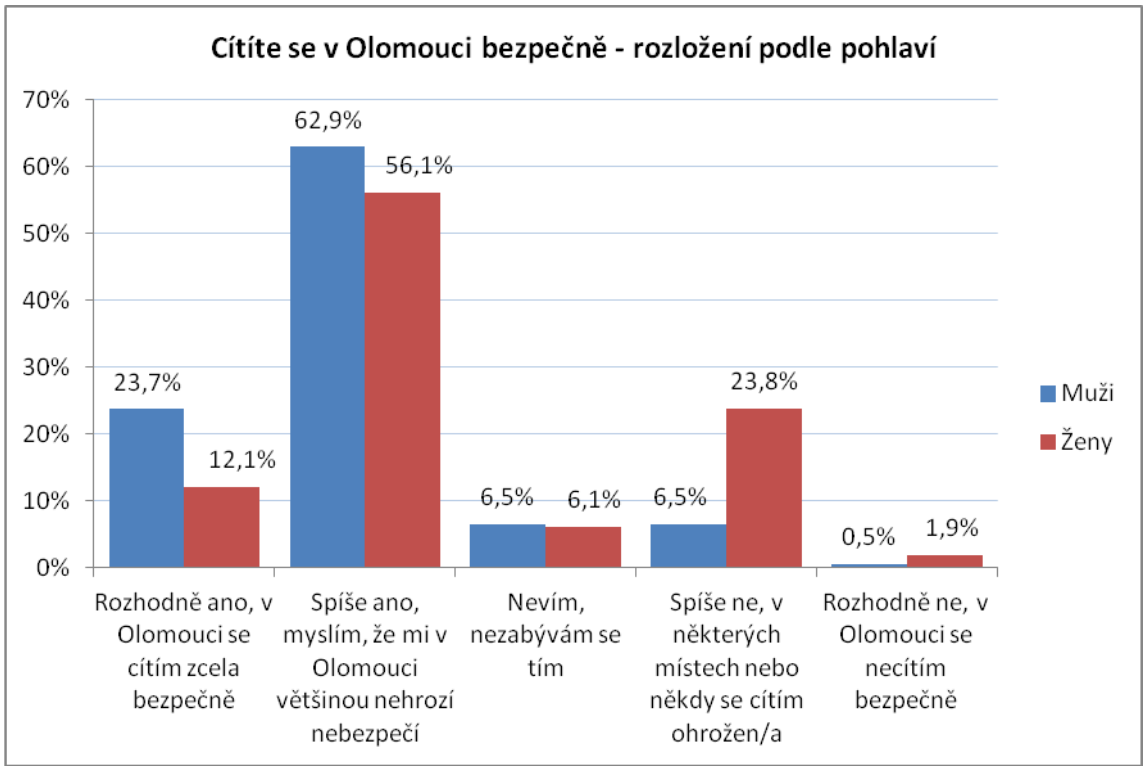

Spíše bezpečně se cítí více jak tři pětiny mužů (62,9 %) oproti více jak polovině žen (56 %). Spíše nebezpečně se na některých místech cítí téměř čtvrtina žen (23,8 %) oproti mužům, kteří tvoří okolo 6 procent (6,5 %). Zde vidíme skokový nárůst pociťovaného nebezpečí mezi ženami. Odpověď „rozhodně se necítím bezpečně“ volily ženy téměř čtyřikrát častěji než muži (1,9 % oproti 0,5 %).

3.1.2 Souvislost mezi pocitem bezpečí a věkem

Pohlédneme-li na tyto výsledky z perspektivy věku a pohlaví dotázaných, dostaneme podrobnější informace reflektující specifika jednotlivých kategorií respondentů. Z hlediska věku lze pozorovat, že **občané vyššího věku se cítili být v Olomouci více ohroženi, než zástupci mladších věkových kategorií. Zároveň ale podíl seniorů převažoval překvapivě také v odpovědi „v Olomouci se cítím zcela bezpečně“.**

Graf 3: Pocit bezpečí v Olomouci dle věku

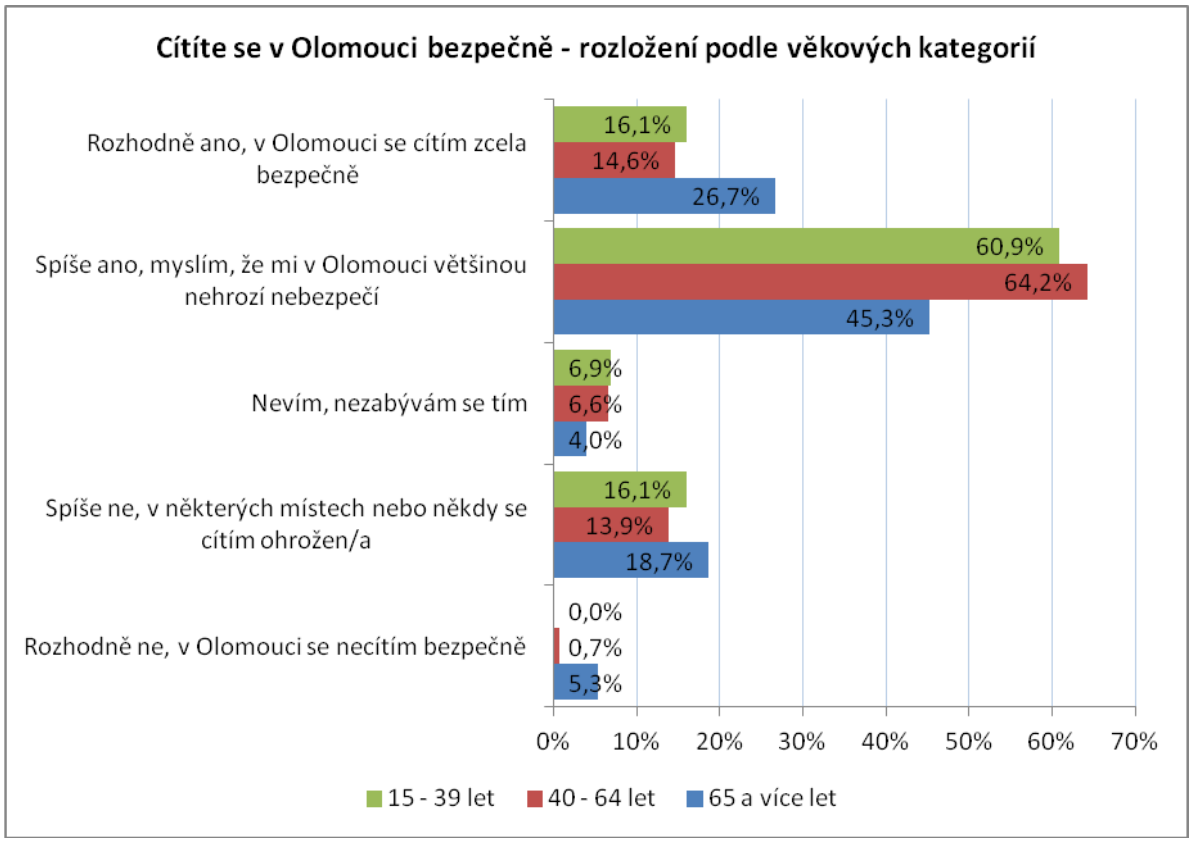

Jak ukazuje graf č. 3, zatímco respondenti ve věku 15-39 let a 40-65 let odpovídali víceméně shodně (s rozdílem několika jednotek procent), dotazovaní z řad seniorů (občanů starších 65 let) se od obou uvedených skupin ve svém vnímání pocitu bezpečí výrazně lišili. Senioři dominují v odpovědích „spíše ne, v některých místech nebo někdy se cítím ohrožen/a“ (18,7 %) a především „rozhodně ne, v Olomouci se necítím bezpečně“ (5,3 %). Mezi těmi seniory, kteří odpověděli, že se v Olomouci necítí bezpečně, pak převažují ženy (30,4 %) nad muži (13,7 %). Jsou to tedy právě starší ženy, které výrazně navyšují počet seniorů, kteří se spíše necítí bezpečně, viz tabulka č. 4.

Tabulka 4: Pocit bezpečí v Olomouci u seniorů dle pohlaví

Pohlaví	Cítíte se v Olomouci bezpečně? (věková kategorie 65 a více let)					
	Rozhodně ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Rozhodně ne	Celkem
muži	31,0 %	48,3 %	6,9 %	10,3 %	3,4 %	100 %
ženy	23,9 %	43,5 %	2,2 %	23,9 %	6,5 %	100 %

Současně více než polovina těchto seniorů je starších 70 let. **Jedná se tedy především o ženy seniorky staršího věku, které se v Olomouci necítí v bezpečí.**

Naopak více než čtvrtina seniorů (26,7 %) zvolila odpověď „rozhodně ano, v Olomouci se cítím zcela bezpečně“, zatímco zástupci mladších kategorií zvolili tuto odpověď přibližně o 10 % méně často. **Vidíme, že mezi respondenty starší 65 let převažuje podíl těch, kteří se v Olomouci cítí bezpečně (72 %) oproti těm seniorům, kteří se cítí více ohroženi (24 %).**

Zaměříme-li se na mladší respondenty ve věku 15-39 let, můžeme konstatovat, že nikdo z nich neodpověděl, že se v Olomouci necítí bezpečně. **Naopak více než tři čtvrtiny z nich (77 %) se v Olomouci bezpečně cítí a podobný je pak podíl respondentů ve věku 40-64 let (78,8 %).** Tyto hodnoty jsme získali součtem procent v odpovědích „v Olomouci se cítím zcela bezpečně“ a „myslím, že mi v Olomouci většinou nehrozí nebezpečí“.

Z odpovědí participantů vyplývá, že většina z nich považuje město Olomouc za převážně bezpečné město, kde jim většinou nehrozí nebezpečí. Subjektivní pocit bezpečí je výraznější u mužů než u žen. Z hlediska věku se takto jednoduchá korelace neprokázala. Ačkoliv obecně platí, že pocit bezpečí s věkem klesá, překvapivě to byli právě senioři, kdo dominovali mezi participanty, kteří odpovídali, že se „cítí zcela bezpečně“.

3.2 Obávaná a bezpečná místa v Olomouci

V rámci dotazníkového šetření jsme také zjišťovali, kde se občané Olomouce v rámci města cítí bezpečně a kde se naopak bezpečně necítí. Obě tyto otázky byly otevřené, respondenti tedy formulovali odpovědi samostatně, bez možnosti volit z připravených variant.

Míst považovaných respondenty za málo bezpečná byla celá řada, nicméně některá z nich se opakovala ve většině odpovědí. V prvé řadě šlo o hlavní nádraží včetně prostranství kolem něho a dále autobusové nádraží. V těsném závěsu následovaly městské parky, nejčastěji nespecifikované, občas však respondenty uvedené konkrétně. V těchto případech byly jmenovány lokality jako Výpad, Bezručovy sady, Smetanovy sady a ASO park. Jako riziková byla často uváděna i Černá Cesta. K místům, kde se respondenti necítí dobře, patří i podchody, v některých případech byly opět uvedeny i konkrétní lokality (podchod u Fakultní nemocnice). Jako potenciálně nebezpečné oblasti respondenti uváděli i panelová sídliště, mnohdy opět bez specifikace, jindy jmenovitě (Povel, Nová Ulice, Neředín, Lazce, Hodolany, Holice), dále zahrádkářské kolonie Pavlovičky, klášterní Hradisko a Nový Svět (kde byly zmiňovány skupinky bezdomovců). Několikrát bylo uvedeno jméno Riegrovy ulice, z komentářů vyplynulo, že respondenti zde pociťují obavy z Romů, osob pod vlivem alkoholu a také si stěžují na hlučnost tohoto místa. Negativně je respondenty vnímáno i okolí neředínského letiště. Několikrát bylo mezi nejméně bezpečnými místy uvedeno i centrum města a jeho okolí (park za věznicí, Švédská, Wurmova ulice, U Dómu, Žižkovo náměstí, Komenského, Třída Svobody, Tržnice a Masarykova Třída – poslední jmenovaná z důvodu výskytu agresivních žebráků). V několika případech se objevily i konkrétní názvy podniků, v jejichž blízkosti se respondenti necítí bezpečně (Atlant, Varna, Belmondo, oblast kolem Zory, okolí Envelopy) jindy byly uvedeny pouze obecně „diskotéky“, kasárna, místa s koncentrací Romů, místa s koncentrací „feťáků“, temné neosvětlené uličky, břehy řeky Moravy či okrajové části města přecházející v industriální zóny (ulice Přichystalova).

Následující obrázek (obrázek č. 1) je znázornění hodnocení bezpečnosti lokalit města pomocí programu na vytváření tzv. word cloudu – čím četněji bylo dané místo v dotaznících zmiňováno v souvislosti s nebezpečím, tím větším písmem je napsáno.

Obrázek 1: Nebezpečná místa v Olomouci

Druhá otázka zjišťovala, jaká místa naopak vnímají občané jako nejvíce bezpečná. Nejčastěji respondenti uváděli centrum města (případně jmenovitě Horní a Dolní Náměstí). Velmi často pak uváděli i lokality, které již zazněly (u jiných respondentů) v odpovědích na otázku, jaká místa považují za nejméně bezpečná – a sice opět především čtvrti s velkými sídlišti (Neředín, Nová Ulice) ale i jiné městské části (Lazce, Šibeník, Hejčín, Svatý Kopeček, Tabulový Vrch, Hodolany). Významným poznatkem je potom fakt, že **mnohé z těchto čtvrtí byly současně i domovy respondentů a skutečnost, že je uvedli jako bezpečná místa, svědčí o spokojenosti občanů s bezpečnostní situací v místě bydliště** (několikrát odpověď „domov“ uvedli i explicitně). V menšině případů bezpečná místa byla charakterizována spíše obecně: „tam, kde je hodně lidí“, místa monitorovaná kamerami nebo policisty, univerzitní půda, kina, restaurace „vyšší kategorie“, „přes den všude“, místa, kde existuje osvětlení apod.

Obrázek 2: Bezpečná místa v Olomouci

Obrázek č. 2 naopak pomocí word cloudu znázorňuje hodnocení míst z hlediska pocitu bezpečí – čím větším písmem je název místa napsán, tím častěji ho respondenti uváděli jako bezpečné.

Lze shrnout, že jednoznačně nejvíce ohroženi se obyvatelé Olomouce cítí v blízkosti hlavního (vlakového) a autobusového nádraží. Pocit bezpečí nemají často ani v městských parcích. Za riziková místa považují dále anonymní sídliště, opuštěné a periferní části města a obecně též neosvětlené lokality, případně místa, kde se vyskytují problematické osoby. Naopak nejbezpečněji se respondenti cítí v centru města, často i v místě svého bydliště a na místech s vyšší koncentrací lidí a zabezpečených kamerami, nebo jiným způsobem.

Na otevřené otázky zjišťující, kde se lidé cítí či necítí bezpečně, navazovala otázka uzavřená.

Zaměřovala se na konkrétní lokality a respondenti se vyjadřovali, zda na uvedeném místě pociťují obavy a pokud ano, zda ve dne či v noci, anebo se zde cítí / necítí bezpečně stále, bez ohledu na to, zda je den nebo noc. Výsledky shrnuje následující graf č. 4.

Graf 4: Pocit bezpečí na vybraných místech v Olomouci z hlediska denní doby

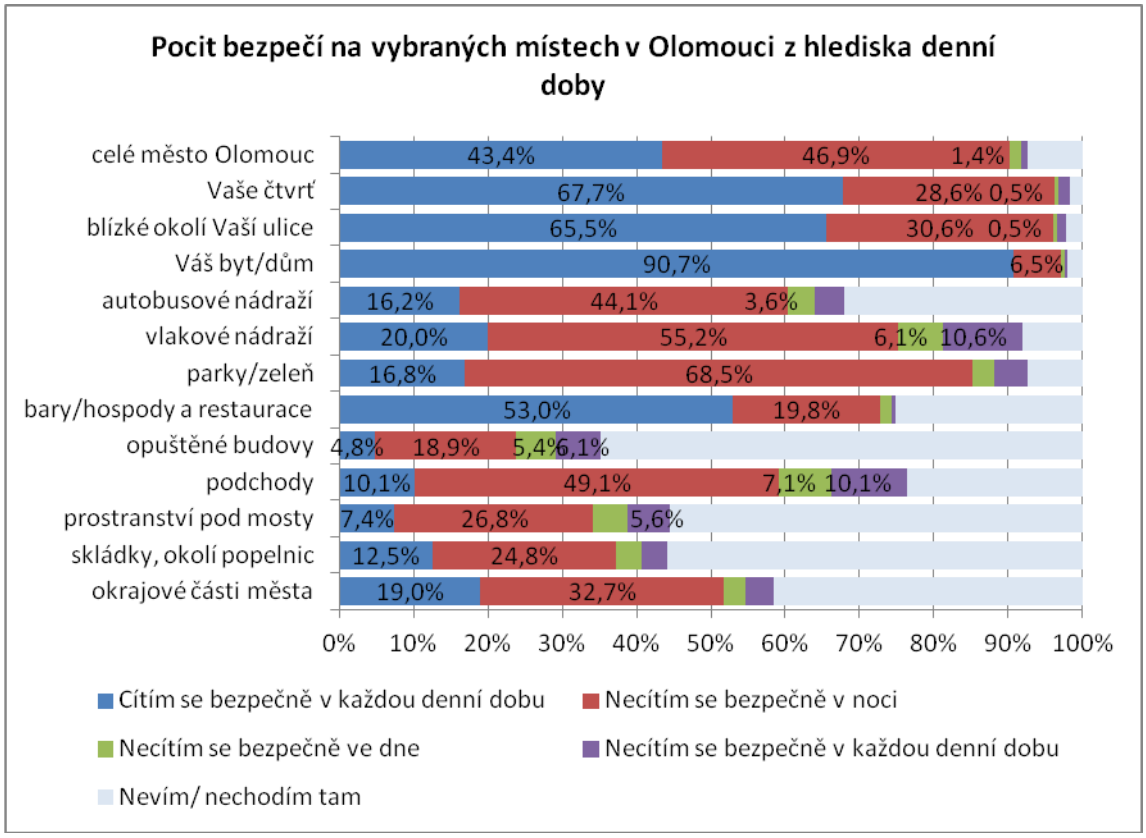

Z výsledků vyplývá, že se respondenti maximálně bezpečně cítí především ve svém domově a to v téměř 91 % případů, bez ohledu na to, zda je den, či noc. V míře pociťovaného bezpečí následuje čtvrť, kde se nachází domov – zde se respondenti cítí bezpečně v každou denní dobu přibližně ve dvou třetinách případů (67,7 %), méně než jedna třetina uvedla, že se zde v noci bezpečně necítí (28,6 %). Velmi podobné výsledky můžeme pozorovat v odpovědích týkajících se míry pociťovaného bezpečí v blízkém okolí bydliště. Bezpečně v každou denní dobu se zde cítí přes 65 procent respondentů (65,5 %), v noci pociťuje obavy okolo třiceti procent dotazovaných (30,6 %). Následují bary, hospody a restaurace, kde se v každou denní dobu cítí bezpečně rovných 53 % respondentů a v noci se zde necítí bezpečně téměř jedna pětina (19,8 %). Teprve po restauračních zařízeních následuje město Olomouc jako celek – zde se cítí bezpečně v každou denní dobu více než dvě pětiny respondentů (43,4 %), zatímco necelá polovina (46, 9 %) se zde necítí bezpečně v noci. V jednotkách procent byly uváděny odpovědi, že se zde občané necítí bezpečně ani ve dne (1,4 %), případně v jakoukoliv denní dobu (1 %).

Zaměříme-li se naopak na místa nejproblematičtější, můžeme konstatovat, že **nejméně bezpečně se respondenti cítí na vlakovém nádraží.** Více než polovina (55 %) se zde necítí bezpečně v noci, přibližně 6 % se zde necítí bezpečně přes den a okolo desetiny respondentů (10,6 %) uvedlo, že se zde necítí bezpečně ani ve dne, ani v noci. Pouze pětina respondentů (20 %) uvedla, že se zde cítí bezpečně vždy, bez ohledu na denní dobu. **Podobně obávanými místy jsou podchody**, kde se ve dne ani v noci necítí bezpečně okolo desetiny respondentů (10,1 %). Téměř polovina dotazovaných uvedla, že se zde necítí bezpečně v noci, přibližně sedm procent (7,1 %) pak zvolilo, že se v podchodech necítí bezpečně ve dne. Pouze kolem deseti procent oslovených obyvatel Olomouce (10,1 %) se zde cítí bezpečně jak ve dne, tak v noci. **Jako další obávaná místa respondenti označili parky a zeleň**. Zde se necítí bezpečně více než dvě třetiny obyvatel (68,5 %) v noci, ve dne se pak pocit ohrožení snižuje (nebezpečí pociťovalo okolo dvou procent respondentů – 2,3 %), v každou denní dobu se pak v parcích a místní zeleni necítí bezpečně okolo pěti procent dotazovaných obyvatel (4,6 %). Pouze kolem jedné šestiny respondentů (16,5 %) se zde cítí bezpečně jak ve dne, tak v noci. V ostatních případech (opuštěné budovy, prostranství pod mosty, skládky, okolí popelnic) převažovaly odpovědi „nevím / nechodím tam“ (a to ve více než polovině případů), dále pak následovala možnost „necítím se zde bezpečně v noci“ (přibližně okolo jedné čtvrtiny případů).

Pozoruhodným zjištěním je skutečnost, že pocit bezpečí či naopak ohrožení nesouvisel s tím, zda se dotyčný participant stal obětí kriminálního jednání. Naopak, jak si představíme níže, významnou proměnnou ovlivňující pocit bezpečí na daných místech je pohlaví respondentů.

3.2.1 Souvislost mezi obávanými a bezpečnými místy dle pohlaví

Pokud údaje, které prezentuje předchozí graf č. 4, zobrazíme z hlediska pohlaví respondentů, dospějeme k datům, která zobrazují následující tabulky č. 5-9. Tabulky jsou vytvořeny jen pro ta místa, ve kterých byla souvislost mezi pohlavím respondentů a jejich pocitem bezpečí statisticky signifikantní.

Tabulka 5: Pocit bezpečí v městě Olomouci z hlediska denní doby dle pohlaví

Pohlaví	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: celé město Olomouc					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
muži	54,4 %	33,3 %	1,2 %	0,0 %	11,1 %	100 %
ženy	33,8 %	58,6 %	1,5 %	2,0 %	4,0 %	100 %

Jak ukazuje tabulka č. 5, **ženy se nejčastěji necítí bezpečně v Olomouci v noci** (58,6 %), zatímco muži nejčastěji uváděli, že se v Olomouci cítí bezpečně v každou denní dobu (54,4 %).

Tabulka 6: Pocit bezpečí na autobusovém nádraží z hlediska denní doby dle pohlaví

Pohlaví	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: autobusové nádraží					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
muži	24,3 %	34,8 %	0,6 %	1,7 %	38,7 %	100 %
ženy	9,2 %	52,2 %	6,3 %	6,3 %	26,1 %	100 %

Z tabulky č. 6 je patrné, že **v noci se ženy (52,2 %) také mnohem více než muži (34,8 %) obávají na autobusovém nádraží.** Méně než desetina žen (9,2 %) pak odpověděla, že by se na autobusovém nádraží cítila bezpečně v každou denní dobu, zatímco muži takto odpovídali v téměř jedné čtvrtině případů (24,3 %).

Tabulka 7: Pocit bezpečí na vlakovém nádraží z hlediska denní doby dle pohlaví

Pohlaví	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: vlakové nádraží					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
muži	27,9 %	48,6 %	3,8 %	8,7 %	10,9 %	100 %
ženy	13,2 %	60,8 %	8,0 %	12,3%	5,7 %	100 %

Tabulka č. 7 ukazuje, že **vyšší míra obav žen oproti mužům v noční dobu se vztahuje také na vlakové nádraží**. Více než tři pětiny žen (60,8 %) v dotazníku označilo, že se necítí bezpečně na vlakovém nádraží v noci. Muži takto odpovídali v necelé polovině případů

(48,6 %). Ženy také častěji odpovídaly, že se zde necítí bezpečně ve dne (8 %) oproti mužům (3,8 %) a současně převažuje procentuální podíl žen (12,3 %) nad muži (8,7 %) v názoru, že se na vlakovém nádraží necítí bezpečně v každou denní dobu.

Tabulka 8: Pocit bezpečí v parcích a zeleni z hlediska denní doby dle pohlaví

Pohlaví	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: parky/zeleň					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
muži	25,3 %	63,2 %	1,1 %	1,1 %	9,3 %	100 %
ženy	9,4 %	73,1 %	4,2 %	7,5 %	5,7 %	100%

Jak je patrné také z další tabulky č. 8, **ženy (73,1 %) pociťují více než muži (63,2 %) obavy v parcích a městské zeleni v noci.** A jsou to rovněž ženy (7,5 %), kdo převažuje v názoru, že se v parcích a městské zeleni necítí bezpečně bez ohledu na to, zda je den anebo noc.

Tabulka 9: Pocit bezpečí v podchodech z hlediska denní doby dle pohlaví

Pohlaví	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: podchody					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
muži	18,7 %	40,7 %	4,9 %	6,0 %	29,7 %	100 %
ženy	2,8 %	56,3 %	8,9 %	13,6 %	18,3 %	100 %

Posledním místem, kde byl statisticky signifikantní rozdíl mezi muži a ženami, jsou podchody. Z tabulky č. 9 vyplývá, že **ženy se mnohem více v podchodech obávají v noci (56,3 %) než muži (40,7 %)** a rovněž zde více pociťují nebezpečí v každou denní dobu.

Z představených tabulek tedy jednoznačně vyplývá, že ženy pociťují obavy na všech uvedených místech ve větší míře než muži a to nejčastěji v nočních hodinách. Odpověď „cítím se bezpečně v každou denní dobu“ volily ženy asi o polovinu méně často než muži. Pokud se podíváme na rozdíly mezi muži a ženami v pociťovaném bezpečí v noční dobu, nalezneme je na místech podchodů (zde ženy převyšují muže o 15,6 procentních bodů) a autobusového nádraží (zde ženy převyšují muže o 17,4 procentních bodů). Samostatnou kategorií je pak město Olomouc jako celek, kde se ženy v noci obávají o přibližně čtvrtinu více (25,3 %) než muži.

3.2.2 Souvislost mezi obávanými a bezpečnými místy dle věku

Z analýzy dat rovněž vyplynulo, že existuje souvislost mezi pociťovaným bezpečím na vlakovém nádraží a věkem respondentů, viz tabulka č. 10.

Tabulka 10: Pocit bezpečí na vlakovém nádraží z hlediska denní doby dle věku

Věk	Pocit bezpečí z hlediska denní doby: vlakové nádraží					
	Cítím se bezpečně v každou denní dobu	Necítím se bezpečně v noci	Necítím se bezpečně ve dne	Necítím se bezpečně v každou denní dobu	Nevím/ nechodím tam	Celkem
15-39 let	24,3 %	60,7 %	5,8 %	6,9 %	2,3 %	100 %
40-64	13,3 %	57,3 %	6,7 %	12,0 %	10,7 %	100 %
65 a více	23,6 %	37,5 %	5,6 %	16,7 %	16,6 %	100 %

Výsledky opět vyznívají poněkud paradoxně. Bez ohledu na věk se respondenti nejčastěji cítí na vlakovém nádraží nebezpečně v noci. Avšak srovnáme-li výsledky mezi jednotlivými věkovými kategoriemi, vidíme, že **nejčastěji se zde v noci cítí nebezpečně lidé ve věku 15-39 let (60,7 %). Naopak senioři se nejčastěji necítí bezpečně na vlakovém nádraží v každou denní dobu (16,7 %) a také nejčastěji odpovídali, že neví, anebo že na vlakové nádraží nechodí (16,6 %).** Na nádraží se pohybují převážně lidé mladšího a středního věku, a to platí tím spíše v noci – odtud může vznikat „optický klam“ naznačující, že nejmenší strach v noci pociťují právě senioři (viz druhý sloupec tabulky). Interpretovat tyto výsledky lze tak, že bezpečí v noci zde postrádají především ti, kteří se zde v tuto dobu nachází (mladší a střední věkové kategorie), zatímco senioři tato místa navštěvují méně často než ostatní dvě věkové skupiny (pátý sloupec tabulky) a můžeme odhadovat, že proto tyto obavy z nočního nádraží nepociťují.

Zatímco genderové hledisko přináší relativně jednoduché výsledky, ukazující ženy jako subjektivně ohroženější část populace, z hlediska věkových kategorií se obraz stává poněkud složitějším. Do výsledků se promítají i skutečnosti, které můžeme předpokládat, ale které nebyly předmětem výzkumu (jako například životní styl seniorů, frekvence jejich využívání daných lokalit ve městě a denní doba, kdy se převážně na těchto místech zdržují).

3.2.3 Role města a vývoj kriminality/bezpečnosti ve městě

Další z otázek se zaměřovala na názory respondentů na to, jak město Olomouc pečuje o bezpečnost ve městě. Jednalo se o uzavřenou otázku a bylo možné zvolit jednu z pěti navržených odpovědí. Výsledky předkládá následující graf č. 5.

Graf 5: Názory na míru péče o bezpečnost občanů ze strany města Olomouc

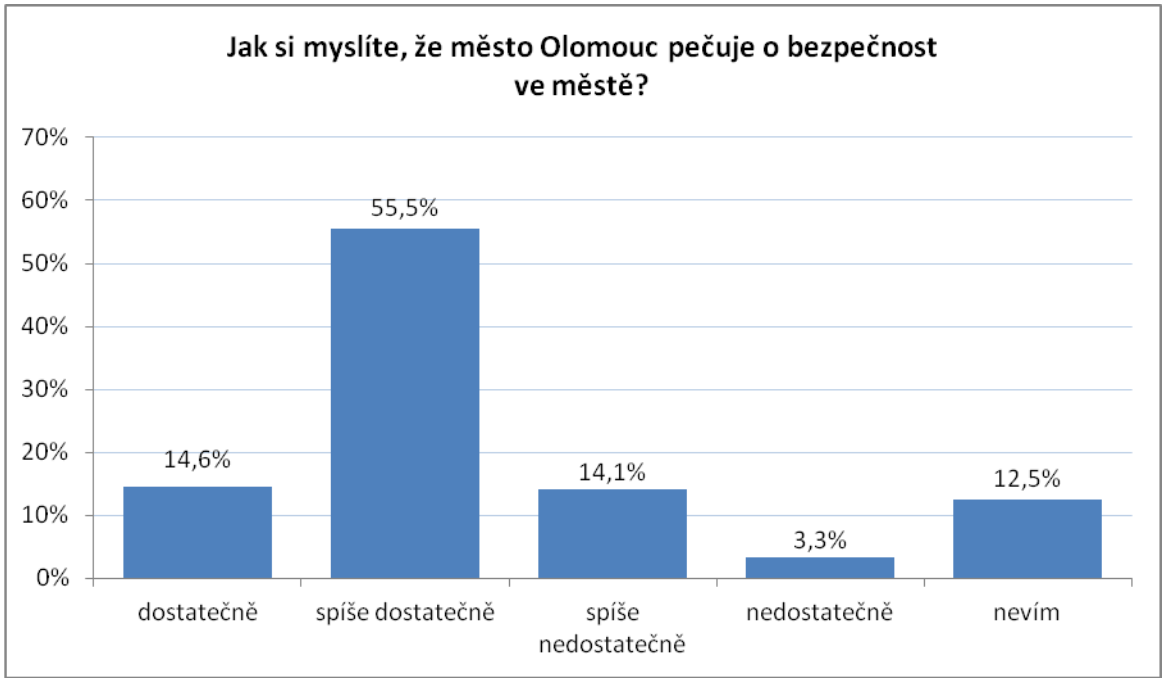

Nadpoloviční většina dotázaných (55,5 %) se domnívá, že město Olomouc pečuje o bezpečnost „spíše dostatečně“. Téměř stejný podíl respondentů (okolo 14 %) odpověděl, že město pečuje o bezpečnost „dostatečně“ (14,6 %), nebo „spíše nedostatečně“ (14,1 %). Pouze minimum dotázaných (3,3 %) si myslí, že město o bezpečnost pečuje nedostatečně. Přes desetinu respondentů (12,5 %) nebylo schopno na tuto otázku odpovědět a uvedli, že „neví“.

Názor občanů na to, jak se v průběhu pěti posledních roků změnila míra kriminality v Olomouci, zjišťovala další otázka. Rovněž zde měli respondenti možnost vybrat adekvátní odpověď ze čtyř možností.

Více než dvě pětiny respondentů (42,8 %) má pocit, že kriminalita zůstala na stejné úrovni, zatímco méně než jedna třetina (31,7 %) nedokázala na tuto otázku odpovědět. **Necelá jedna pětina (17,9 %) respondentů se domnívá, že se kriminalita za dané období zvýšila a nejméně často byla volena odpověď, že se kriminalita snížila (asi 8 %).**

Graf 6: Názor na změnu míry kriminality v Olomouci za posledních pět let

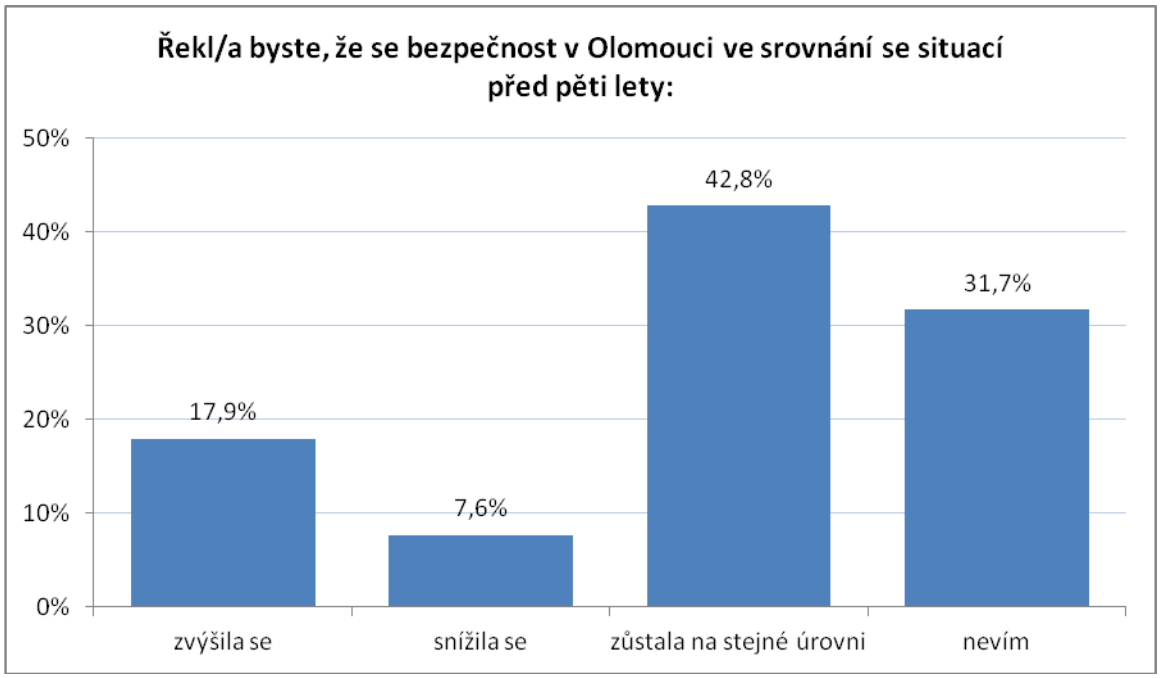

Mezi dotazovanými převažuje názor, že město Olomouc se věnuje bezpečnostním otázkám, nadpoloviční většina se vyjádřila, že město pečuje o bezpečnost ve městě spíše dostatečně. Jen okolo třech procent obyvatel pak vnímalo péči jako nedostatečnou. V případě že byli respondenti požádáni, aby zhodnotili vývoj kriminality ve městě za posledních pět let, přikláněly se více než dvě pětiny z nich k tomu, že nedošlo ani ke zvýšení ani ke snížení bezpečnosti v Olomouci, další významný podíl respondentů nedokázal na tuto otázku odpovědět. Naopak nejméně respondentů se domnívá, že se bezpečnost ve městě za dané období snížila.

3.3 Situační prevence kriminality

Další část dotazníku se zaměřovala na situační prevenci kriminality. První otázka z této baterie zjišťovala znalosti a názory občanů Olomouce na opatření určené ke zvyšování bezpečnosti ve městě, jmenovitě šlo o navyšování počtů policistů v ulicích, městské osvětlení, radary na měření rychlosti, fotopasti a opatření v podobě oplocení a mříží. Otázka byla uzavřená, respondenti tedy volili z předem nabídnutých možností na čtyřstupňové škále. Výsledky předkládáme v následujícím grafu č. 7.

Graf 7: Názory na užitečnost vybraných opatření směřujících ke zvýšení bezpečnosti

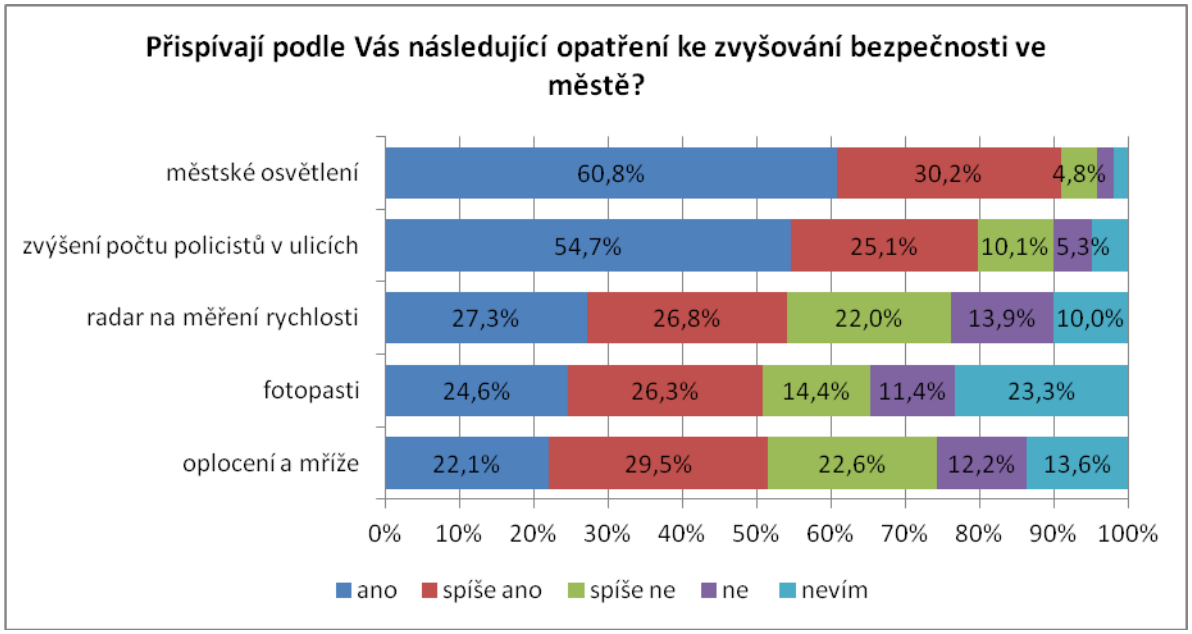

Z uvedených opatření se jako nejužitečnější nástroj pro zvyšování bezpečnosti jeví městské osvětlení. Přes čtyři pětiny odpovědí bylo kladných, z toho přes tři pětiny (60,8 %) respondentů odpovědělo „ano“ a téměř třetina (30 %) zvolila „spíše ano“. **Na druhém místě prospěšnosti se ukázalo být zvýšení počtu strážníků v ulicích**. Více než polovina respondentů (54,7 %) tento krok vnímá jako jednoznačně prospěšný, asi jedna čtvrtina (25,1 %) jako spíše prospěšný, naopak kolem desetiny dotázaných (10,1 %) odpovědělo, že navýšení počtu policistů v ulicích spíše nepovede ke zvýšení bezpečnosti, asi pět procent (5,3 %) dotazovaných se jednoznačně vyjádřilo, že toto opatření ke svému cíli nepovede. U ostatních opatření (radar, fotopasti, oplocení a mříže) mírně nadpoloviční většina dotázaných odpovídala kladně, tedy že buď tyto prostředky vedou ke zvýšení bezpečnosti, anebo „spíše ano“.

Je zřejmé, že za základní opatření, která zvyšují bezpečnost ve městě, řadí respondenti především městské osvětlení a přítomnost policistů v ulicích. Ostatní zmíněná opatření potom mají spíše podpůrný či doplňkový význam.

Předmětem šetření byl rovněž názor obyvatel Olomouce na městský kamerový dohlížecí systém. **Výsledky prokázaly, že přibližně ve třech čtvrtinách případů (74,4 %) respondenti místa pod dohledem kamer považují za bezpečnější.** Ve více než čtvrtině případů (28,3 %) odpovídali respondenti jednoznačně „ano“, v méně než polovině potom

„spíše ano“ (46,1 %). Pouze okolo sedmi procent respondentů (7,3 %) uvedlo odpověď „spíše ne“ a podobný podíl dotázaných (8,3 %) uvedlo odpověď jednoznačně „ne“. Desetina respondentů se na toto téma nedokázala vyjádřit.

Graf 8: Názory na význam kamer jako prostředku zvýšení bezpečnosti

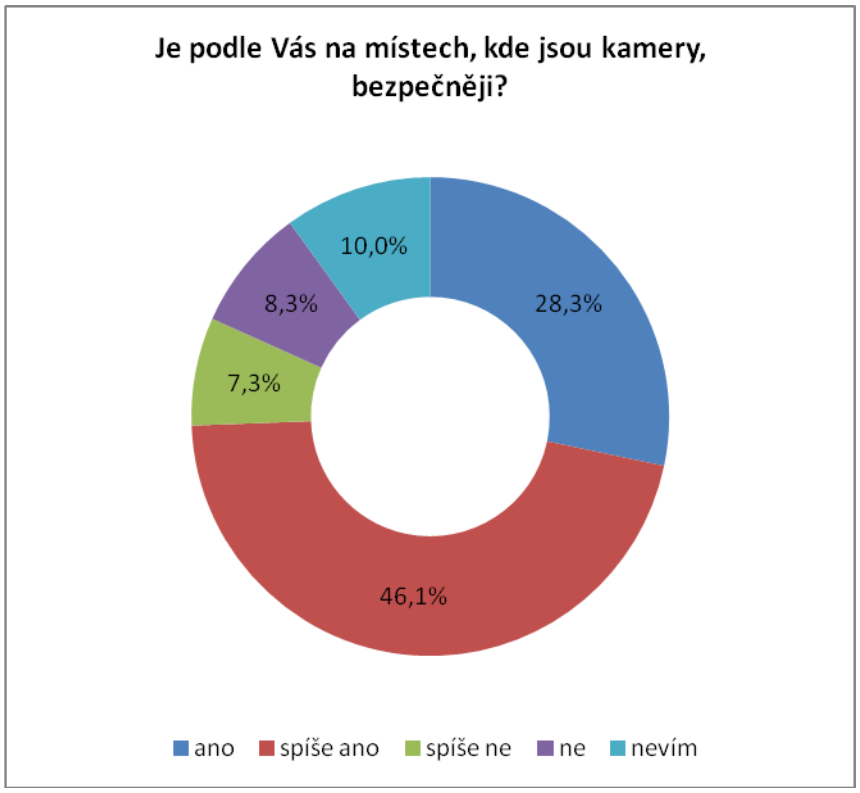

V následující otevřené otázce měli dotazovaní uvést místa, o nichž ví, že jsou monitorována kamerami. V odpovědích bylo nejčastěji zmiňováno centrum města (někdy rozepsané na Dolní a Horní náměstí, či radnici) a dále bankomaty a okolí bank. Často zmiňovali respondenti i kamery v místech dopravních uzlů (křižovatky, MHD, podchody), dále spíše ojediněle některé ulice (třída Svobody, Tržnice, Flora, Náměstí Hrdinů, Jeremenkova, hřiště na Werichové ulici, točna v Neředíně, Zikova, U betonárny, v Šantovce aj.). Přibližně jedna osmina dotázaných uvedla, že neví, kde přesně se kamery nacházejí.

Názory na případné navyšování počtu kamer v Olomouci zjišťovala další otázka a výsledky přibližuje následující graf.

Graf 9: Názory na zvyšování počtu kamer ve městě Olomouc

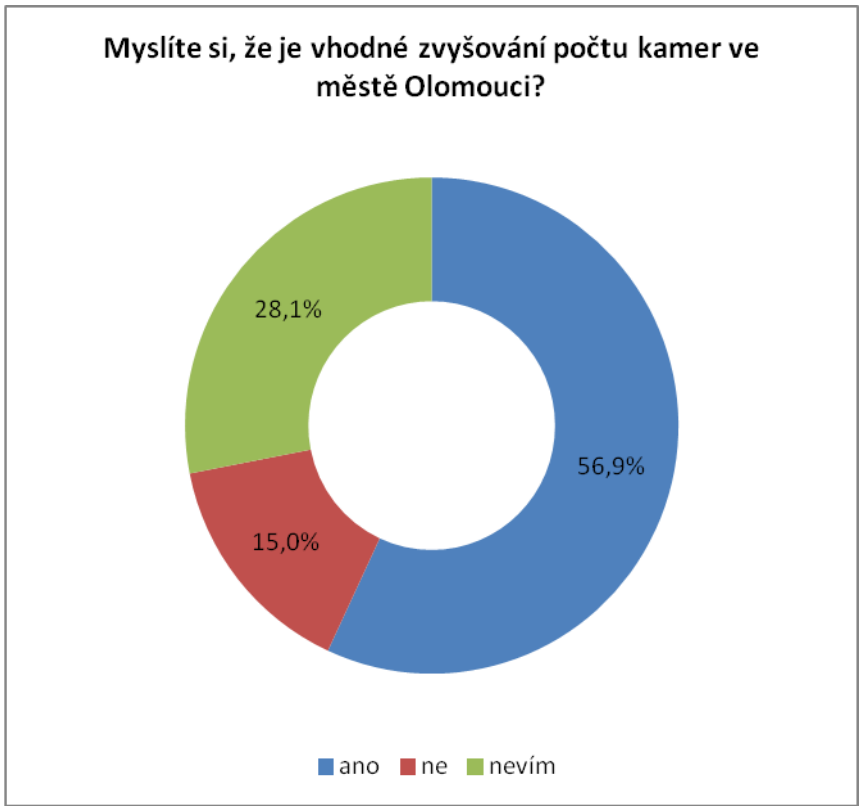

Je zřejmé, že **respondenti jsou převážně nakloněni k navyšování počtu kamer ve městě a to téměř ve třech pětinách případů (60 %).** Proti byla necelá šestina dotázaných (15 %), kdežto více než jedna čtvrtina (28,1 %) nemá na tuto záležitost jasný názor.

Následovala otázka, kde by případně dotazovaní uvítali instalování další kamery nebo kamer, přičemž mohli vybírat z pěti možností. Výsledky znázorňuje graf č. 10. Na tuto otázku neodpovídali ti, kteří se vyjádřili proti zavádění více kamer ve městě a stejně tak ani ti, kteří v této záležitosti neměli jasný názor (N = 227).

Graf 10: Na kterých místech by respondenti uvítali více kamer

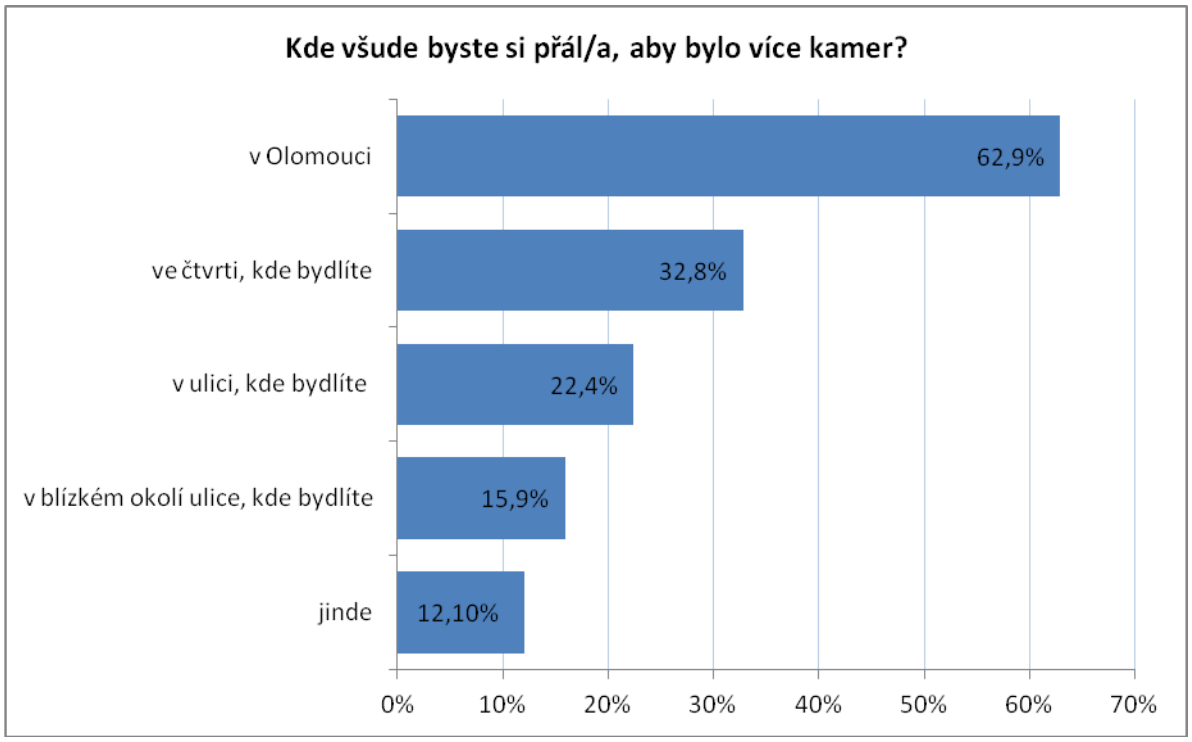

Nejčastější odpověď byla zcela obecně Olomouc jako celek (více než tři pětiny ze všech příznivců navyšování počtu kamer – 62,9 %). Necelá třetina dotázaných (32,8 %) by uvítala, kdyby kamery byly v místě (čtvrti) jejich bydliště a ve více než dvou pětinách případů (22,4 %) by rádi měli kameru přímo v ulici, kde žijí. Více než desetina (12,1 %) potom uvedla „jinou“ lokalitu, kde by si přáli kameru zřídit. Mnozí dále specifikovali, kde přesně by další kameru uvítali. Z těchto návrhů vyplývá, že by toto opatření zavedli na hlavním nádraží (takto bylo formulováno poměrně nejvíce odpovědí), dále parky a okolí parků, tam, kde je nedostatečné osvětlení, na zastávkách MHD a v podchodech. Ojediněle se objevily i jiné návrhy: křižovatka Hamerské a Třídy Přemysla Oráče, Řepčín, Nešverova, Holická – v místě heren a nočních klubů, Rooseweltova, Hodolanská, Úzká aj.

U dotazovaných obyvatel převažuje názor, že městský kamerový dohlížecí systém přispívá k bezpečnosti ve městě. Současně se nadpoloviční většina respondentů vyjádřila kladně k možnosti zvyšování kamer ve městě Olomouci. Ti, kdo s možností navyšování jejich počtu souhlasili, pak byli požádáni o vyjádření, kde by se podle jejich názoru tak mělo učinit. Nejčastěji byla zmiňována Olomouc jako celek, v téměř třetině případů pak čtvrť, kde respondenti bydlí.

Do oblasti situační prevence kriminality spadá i otázka potenciálního využívání nových technologií, konkrétně tzv. forenzní značení v podobě využívání syntetické DNA. Dotazovaní se v rámci otázek věnovaných situační bezpečnosti vyjadřovali i k tomu, zda tuto technologii považují za prospěšnou z hlediska předcházení krádežím. Jejich odpovědi shrnuje následující graf č. 11.

Graf 11: Názory na prospěšnost tzv. forenzního značení

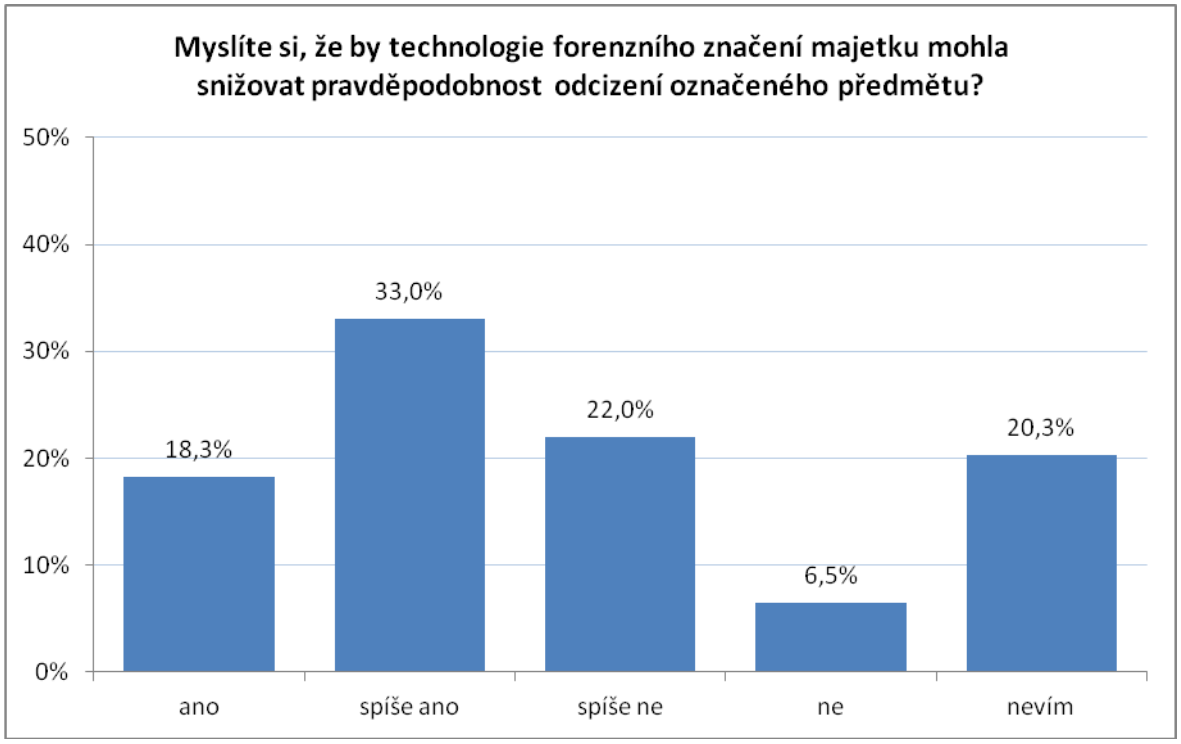

Více než polovina respondentů (51,3 %) si myslí, že by technologie forenzního značení majetku mohla snižovat pravděpodobnost odcizení označeného předmětu. Detailněji - jedna třetina dotázaných (33 %) se domnívá, že toto opatření „spíše přispívá“ k prevenci krádeží, menší podíl respondentů (18,3 %) vidí přínos forenzního značení v tomto směru jednoznačně pozitivně. Naopak více než pětina dotázaných (22 %) uvedla, že tato technologie k uvedenému záměru „spíše nepřispívá“., zatímco kolem sedmi procent respondentů (6,5 %) vidí přínos této technologie jednoznačně negativně (odpověď „ne“). **Relativně velký podíl, přibližně jedna pětina (20,3 %), bylo těch, kteří se k tomuto tématu nedokázali vyjádřit**, což připisujeme i faktu, že jde o technologii novou a zatím nepříliš známou mezi širokou veřejností.

Zda mají dotazovaní obyvatelé Olomouce zkušenost s prací městské policie, případně policie ČR, zjišťovala další otázka. Zde bylo možné zvolit ze tří odpovědí: ano – ne – nevím. Odpovědi reflektuje následující graf.

Graf 12: Zkušenost s prací městské policie / policie ČR

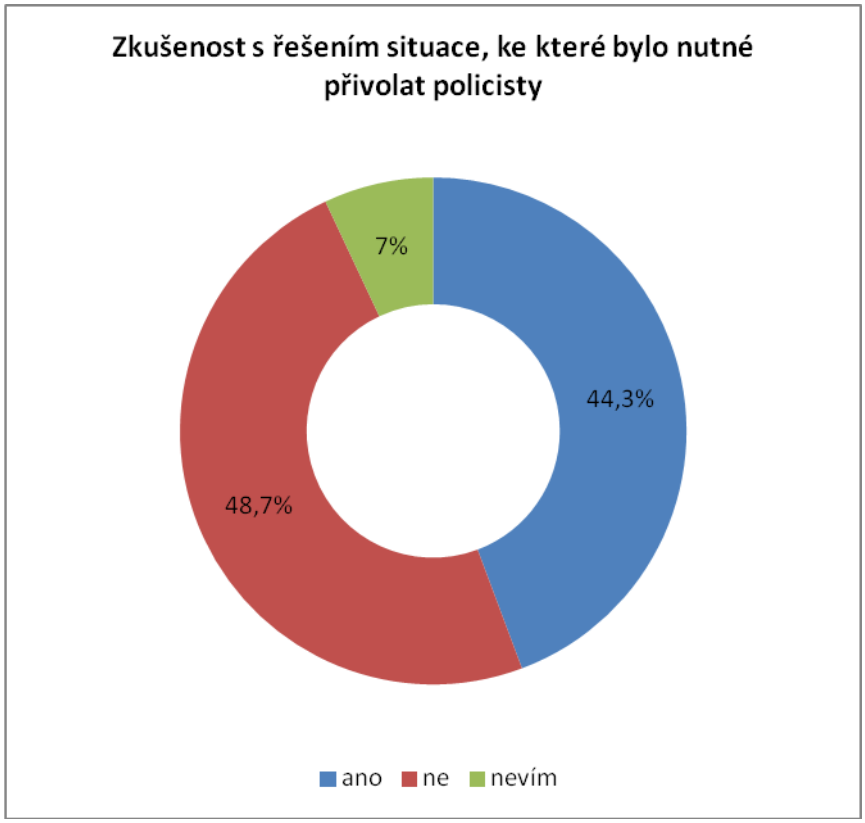

Necelá polovina respondentů (téměř 48,7 %) uvedla, že nemají žádnou zkušenost s prací policistů. Pouze o několik procentních jednotek méně dotázaných však tuto zkušenost mělo (44,3 %). Rovných sedm procent dotázaných zvolilo odpověď že „neví“, respektive se nevyjádřili k tomuto tématu. Ti, kteří uvedli, že mají zkušenost s prací policistů, pokračovali dále v rámci rozvíjející otázky, kde práci policistů hodnotili (viz graf č. 13). V méně než polovině případů (47,5 %) hodnotili dotazovaní pomoc policistů jako prospěšnou, ve více než jedné třetině (36,1 %) ji hodnotili jako neutrální a asi v necelé jedné šestině (16,4 %) pak jako neprospěšnou.

Graf 13: Hodnocení prospěšnosti intervence policistů z hlediska zdárného vyřešení situace

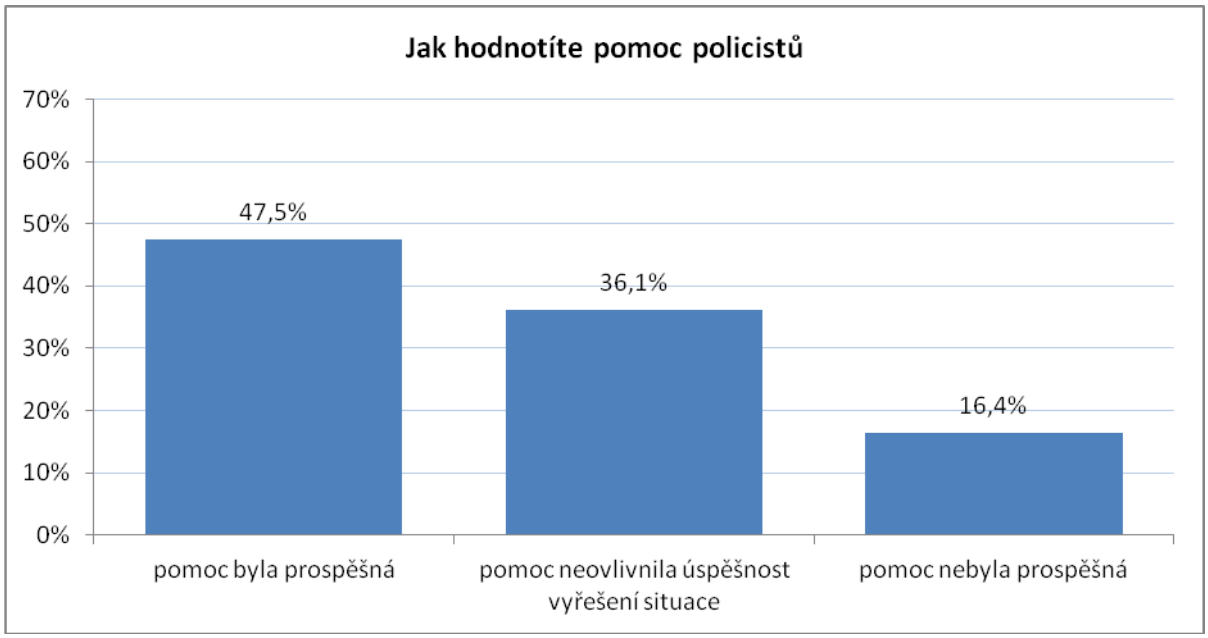

Souhrnně lze konstatovat, že ti, kteří měli zkušenost s policisty anebo strážníky městské policie, hodnotili jejich pomoc v necelé polovině případů jako prospěšnou, naopak jako jednoznačně neprospěšnou ji označila pouze necelá šestina dotazovaných.

3.4 Názory na podoby a míru trestné činnosti v městě Olomouci

Další tematická část dotazníku se zaměřovala na názory občanů na míru výskytu vybraných forem trestné činnosti (či sociálně-patologických jevů) ve městě Olomouci a také v místě jejich bydliště. Následující graf č. 14 představuje celkem 25 typů trestné činnosti, případně obtěžujícího chování. Tyto jevy jsou seřazeny podle toho, jak často byly participanty označeny jako reálné problémy města Olomouce. Zobrazují tak, co respondenti vnímají v Olomouci za nejvíce či naopak nejméně problematické, případně to, k čemu nejsou schopni se vyjádřit.

Graf 14: Názory na míru výskytu problematických a kriminálních jevů v Olomouci

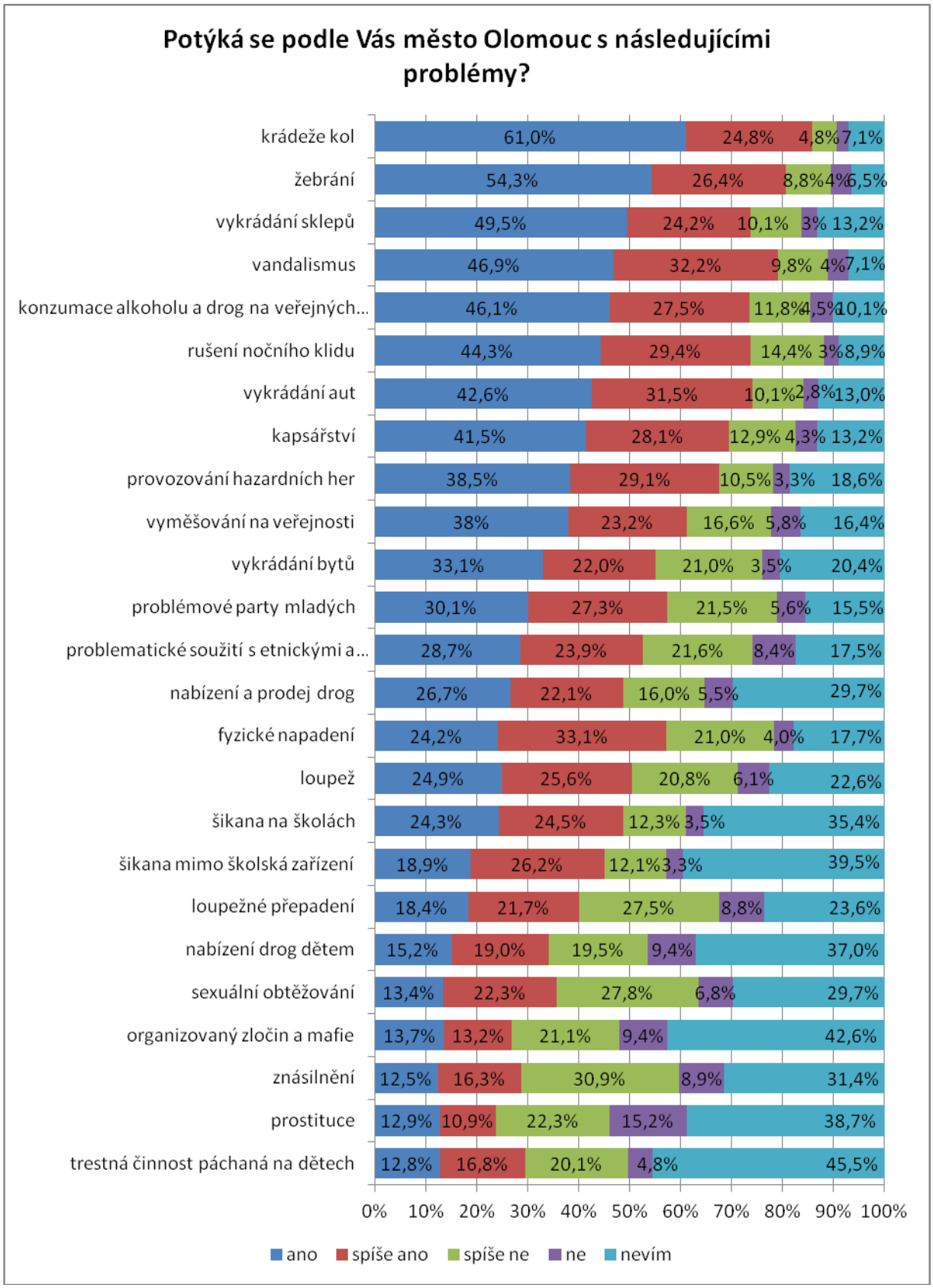
Potýká se podle Vás město Olomouc s následujícími problémy?
krádeže kol 61,0% 24,8% 4,8% 7,1%
žebrání 54,3% 26,4% 8,8% 4% 6,5%
vykrádání sklepů 49,5% 24,2% 10,1% 3% 13,2%
vandalismus 46,9% 32,2% 9,8% 4% 7,1%
konzumace alkoholu a drog na veřejných... 46,1% 27,5% 11,8% 4,5% 10,1%
rušení nočního klidu 44,3% 29,4% 14,4% 3% 8,9%
vykrádání aut 42,6% 31,5% 10,1% 2,8% 13,0%
kapsářství 41,5% 28,1% 12,9% 4,3% 13,2%
provozování hazardních her 38,5% 29,1% 10,5% 3,3% 18,6%
vyměšování na veřejnosti 38% 23,2% 16,6% 5,8% 16,4%
vykrádání bytů 33,1% 22,0% 21,0% 3,5% 20,4%
problémové party mladých 30,1% 27,3% 21,5% 5,6% 15,5%
problematické soužití s etnickými a... 28,7% 23,9% 21,6% 8,4% 17,5%
nabízení a prodej drog 26,7% 22,1% 16,0% 5,5% 29,7%
fyzické napadení 24,2% 33,1% 21,0% 4,0% 17,7%
loupež 24,9% 25,6% 20,8% 6,1% 22,6%
šikana na školách 24,3% 24,5% 12,3% 3,5% 35,4%
šikana mimo školská zařízení 18,9% 26,2% 12,1% 3,3% 39,5%
loupežné přepadení 18,4% 21,7% 27,5% 8,8% 23,6%
nabízení drog dětem 15,2% 19,0% 19,5% 9,4% 37,0%
sexuální obtěžování 13,4% 22,3% 27,8% 6,8% 29,7%
organizovaný zločin a mafie 13,7% 13,2% 21,1% 9,4% 42,6%
znásilnění 12,5% 16,3% 30,9% 8,9% 31,4%
prostituce 12,9% 10,9% 22,3% 15,2% 38,7%
trestná činnost páchaná na dětech 12,8% 16,8% 20,1% 4,8% 45,5%
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
ano
spíše ano
spíše ne
ne
nevím

Podle výpovědí respondentů se město Olomouc potýká především s krádežemi kol – na této odpovědi se jednoznačně shodlo přes tři pětiny dotázaných (61 %), přičemž další necelá čtvrtina oslovených (24,8 %) zvolila odpověď „spíše ano“. Nadpoloviční většina označila za problém i **žebrání**: odpověď „ano“ zvolila více než polovina (54,3 %), variantu „spíše ano“ pak více jak čtvrtina respondentů (26,4 %). Třetí nejčastěji zmiňovaný kriminálním jevem je dle respondentů **vykrádání sklepů**, které označila možností „ano“ téměř polovina z nich (49,5 %) a další necelá čtvrtina dotázaných (24,2 %) uvedla odpověď „spíše ano“.

Na tuto nejsilněji pociťovanou triádu patologických jevů navazují další problémy, a to pouze s mírným procentuálním odstupem: **vandalismus** považuje za problém necelá polovina dotázaných (49,9 %) a další téměř třetina respondentů (32,3 %) rovněž spíše souhlasí. **Konzumace alkoholu a drog na veřejnosti** považuje za problém také necelá polovina (46,1 %) dotázaných a více než čtvrtina (27,5 %) spíše souhlasí. Podobné výsledky byly zaznamenány i u **rušení nočního klidu, vykrádání aut, kapsářství, provozování hazardních her a vyměšování na veřejnosti.**

Druhou desítku kriminálních jevů zahajuje **vykrádání bytů**, které za problém považuje přibližně třetina dotázaných (33,1 %) a dalších 22 % spíše souhlasí – srovnatelný počet ale naopak zvolilo odpověď „spíše ne“ (21%) nebo „nevím“ (20,4 %). Podobné výsledky byly zaznamenány i u následujících jevů: **problémové party mladých, problematické soužití s etnickými menšinami, fyzické napadení a loupež**.

Co se týče **nabízení a prodeje drog**, považuje ho za problém ve městě přes čtvrtinu dotázaných (26,7 %) a další více než pětina (22,1 %) „spíše ano“. Nejčastěji na tuto otázku ovšem byla odpověď „nevím“ a to v téměř 30 % případů (29,7 %). **Fyzické napadení** považuje jednoznačně za problém téměř čtvrtina respondentů (24,2 %) a další přibližně třetina (33,1 %) se domnívá, že „spíše ano“. Podobné výsledky lze pozorovat u **loupeže**. Patologické jevy, které následují: **šikana ve školách, šikana mimo školní zařízení, loupežné přepadení, nabízení drog dětem, sexuální obtěžování, organizovaný zločin a mafie, znásilnění, prostituce a trestná činnost páchaná na dětech** považují respondenti za problematické v sestupné tendenci, přičemž se ukazuje, že ve většině případů se asi neodvažují hádat do jaké míry je problém ve městě aktuální a volí odpověď „nevím“. **Nejmenší přehled je potom patrný u patologických jevů vázaných na uzavřená zařízení či domovy**, necelá polovina dotázaných (45,5 %) uvedla „nevím“ v případě výskytu **trestné činnosti páchané na dětech**, podobně téměř dvě pětiny (39,5 %) uvedly „nevím“ u **šikany mimo školská zařízení** a více

než třetina (35,4 %) uvedla „nevím“ **u šikany ve školách**, Tyto převážně skrytě probíhající formy kriminálních a patologických aktivit pak jen velmi zřídka uváděli participanti jako problémy, jimž město čelí. **Problémy jako je sexuální obtěžování a znásilnění vnímají muži a ženy v Olomouci odlišně.** Pokud sečteme procentuální zastoupení u možnosti „ano“ a „spíše ano“, ženy považují sexuální obtěžování za problematické ve městě Olomouc v téměř dvou pětinách případů (39,4 %). Muži se kladně vyjadřovali v méně než jedné třetině (31,5 %), viz tabulka č. 11.

Tabulka 11: Názor na míru výskytu sexuální obtěžování ve městě Olomouc dle pohlaví

	Potýká se podle Vás město Olomouc s následujícími problémy: sexuální obtěžování					
Pohlaví	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nevím	Celkem
muži	11,4 %	20,1 %	28,3 %	10,3 %	29,9 %	100 %
ženy	15,2 %	24,2 %	27,5 %	3,8 %	29,4 %	100 %

Pokud se zaměříme na to, jak vnímají ženy a muži problematiku znásilnění ve městě, můžeme pozorovat, že ženy častěji volily variantu „ano“ než muži (15,3 % oproti 9,3 %) a současně, že ženy mnohem méně často označovaly odpověď, že se Olomouc s tímto jevem nepotýká, než tak činili muži (5,3 % oproti 13,1 %), viz tabulka č. 12.

Tabulka 12: Názor na míru výskytu znásilnění ve městě Olomouc dle pohlaví

	Potýká se podle Vás město Olomouc s následujícími problémy: znásilnění					
Pohlaví	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nevím	Celkem
muži	9,3 %	16,4 %	31,1 %	13,1 %	30,1 %	100 %
ženy	15,3 %	16,3 %	30,6 %	5,3 %	32,5 %	100 %

Další z otázek byla variantou otázky předchozí - rovněž zjišťovala názory na míru výskytu vybraných forem trestné činnosti a sociálně-patologických jevů, tentokrát však v místě bydliště dotázaných. Následující graf č. 15 opět představuje 25 typů trestné činnosti (či obtěžujícího chování), tentokrát jsou seřazeny podle toho, jak často byly participanty označeny jako reálné problémy v místě jejich bydliště.

Graf 15: Názory na míru výskytu problematických a kriminálních jevů v místě bydliště dotázaných

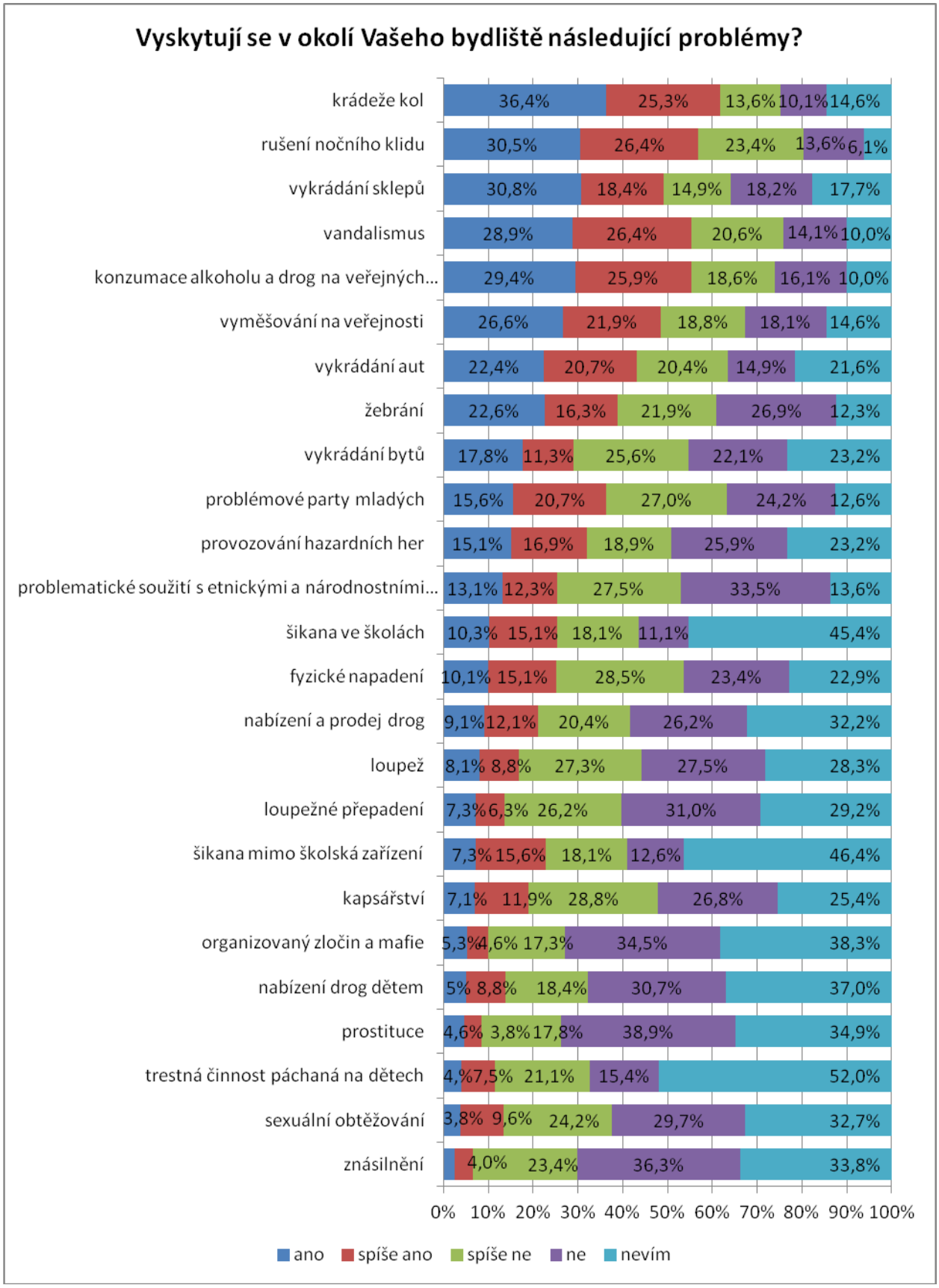

Již při prvním srovnání grafů č. 14 a 15 je zřejmé, že **v místě bydliště respondenti obecně předpokládají výrazně menší míru výskytu patologických jevů, než ve městě Olomouci jako celku**. Můžeme předpokládat, že v místě bydliště se tedy cítí bezpečněji, než v širším prostředí města Olomouce. Oba grafy se dále liší (v některých případech) jiným pořadím vnímané „palčivosti“ uvedených problematických jevů. Rozdíl je zřejmý již v první trojici jevů považovaných za problémy vyskytující se v místě bydliště. Zatímco **na prvním místě nalezneme opět krádeže kol, na druhém místě se tentokrát nachází rušení nočního klidu. Třetí místo (vykrádání sklepů) je i v tomto případě stejné jako v grafu č. 14. Odlišná je však míra intenzity problémů, která je vnímána jako nižší, než v případě Olomouce jako celku.**

Krádeže kol v místě bydliště vnímá jednoznačně jako problém přibližně třetina dotázaných (36,4 %), přičemž další přibližně čtvrtina oslovených (25,3 %) zvolila odpověď „spíše ano“. **Rušení nočního klidu** se ve srovnání s perspektivou celého města (zde se objevilo až na šestém místě) dostalo již na druhé místo a za problém ho považuje necelá třetina respondentů (30,5 %), přičemž dále více než čtvrtina (26,4 %) odpověděla na otázku, zda tento jev považují za problém „spíše ano“. Třetí nejčastěji zmiňovaný kriminální jev zůstává, stejně jako v pohledu na situaci celého města, **vykrádání sklepů**. To označila za jednoznačný problém v místě bydliště necelá třetina respondentů (30,8 %) a více než šestina (18,4 %) s tímto spíše souhlasila.

V mírně sestupné tendenci následují jevy jako **vandalismus** – jednoznačně za problém v místě bydliště ho považuje více než čtvrtina dotázaných (28,9 %) a více než čtvrtina (26,4 %) za „spíše ano“, k**onzumace alkoholu a drog na veřejnosti** (toto pořadí je shodné jako v případě města Olomouce jako celku), na šestém místě se potom objevuje problém **vyměšování na veřejnosti** (což je jev, který se v perspektivě celého města objevil až na desátém místě).

K následujícímu problému – **vykrádání aut** - se participanti vyjadřovali téměř rovným dílem: že představuje v místě bydliště problém (22,4 %) spíše představuje problém (20,7 %), spíše nepředstavuje problém (20,4 %) a určitě nepředstavuje problém (14,9 %). Toto téměř „vyrovnané skóre“ se u dalších následujících problematických jevů (**žebrání, vykrádání bytů, problémové party mladých, hazardní hry, problematické soužití s etnickými**

menšinami, šikana ve školách a fyzické napadení) vychyluje postupně ve prospěch názoru, že daný jev „není“ či „spíše není“ problémem.

U jevů, které dále následují (**nabízení a prodej drog, loupež, loupežné přepadení, šikana mimo školní zařízení, kapsářství, organizovaný zločin a mafie, nabízení drog dětem, prostituce, trestná činnost páchaná na dětech, sexuální obtěžování a znásilnění**) je potom jejich výskyt v místě bydliště považován za jednoznačný problém pouze v jednotkách procent, zatímco desítky procent respondentů daný jev nepovažují či „spíše nepovažují“ v místě bydliště za problém. Rovněž můžeme pozorovat současný nárůst odpovědi „nevím“, stejně jako v případě situace v celém městě Olomouci se to týká především „neviditelné“ trestné činnosti jako je šikana ve školních či jiných institucích a trestné činnosti páchané na dětech.

Shrneme-li výsledky znázorněné v grafech č. 14 a 15 je zřejmé, že podle respondentů se město Olomouc potýká především s krádežemi kol, vykrádáním sklepů, vandalismem a rušením nočního klidu. Z tabulek dále vyplývá, že hlavní problémy dotazovaní vidí zvláště v „lehčí“ formě kriminality nebo prohřešcích vůči občanskému soužití. Nejzávažnější zločiny jako je loupež, organizovaný zločin, páchání trestné činnosti na dětech nebo znásilnění považují respondenti za problémy, s nimiž se Olomouc potýká mnohem méně. Současně je nutné zdůraznit „neviditelnost“ mnohých z těchto zločinů, které se mnohdy odehrávají za zavřenými dveřmi (sem spadá i šikana) a nezasahují tak výrazně do veřejného prostoru jako například žebrání nebo rušení nočního klidu. Z prezentovaných dat můžeme rovněž vyvodit, že „lehčí“ formy kriminality a problémové jednání jsou jednoduše frekventovanější a tedy „známější“ mezi občany než ojedinělé těžké zločiny.

3.4.1 Respondenti jako oběti trestného činu anebo obtěžování

V rámci dotazníku jsme se dotazovali, zda participanti (nebo jejich blízcí) se stali v minulosti obětí trestného činu nebo obtěžování. Výsledky znázorňuje následující graf č. 16.

Graf 16: Zkušenost respondenta (nebo osoby z jeho okolí) s trestnou činností nebo obtěžováním

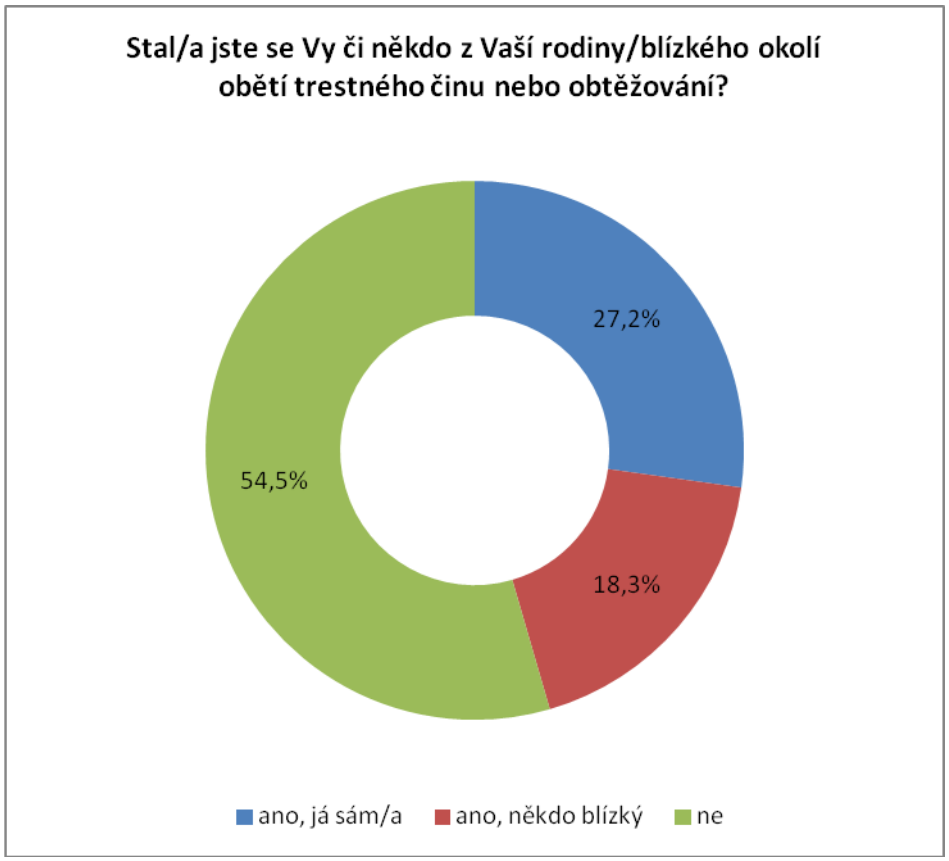

Z odpovědí vyplynulo, že **více než polovina respondentů žádnou takovou zkušenost nemá (55,4 %)**. Obětí trestného činu nebo obtěžování se naopak stala více než čtvrtina dotázaných (27,2 %) a necelá pětina (18,3 %) uvedla, že se s touto zkušeností setkal někdo z jeho blízkých.

Někteří z respondentů se zkušeností (ať již vlastní či osoby blízké) trestného činu či obtěžování tuto zkušenost dále specifikovali v rámci otevřené otázky. Nejčastěji uváděli okradení, přepadení, vykradení sklepa či bytu, krádeže kola, krádež auta, žebrání, rušení nočního klidu, méně často potom provrtání nádrže auta, sexuální obtěžování, domácí násilí a v ojedinělých případech (jednotlivci) stalking, znásilnění, únos, podvod a manipulace s posudky, které podle dotázaného byly k jeho škodě. **Domníváme se, že poměrně velké množství a relativně pestré spektrum uváděných zkušeností nepředstavuje zcela reprezentativní obraz olomouckých občanů**. Je naopak pravděpodobné, že právě tato zkušenost stála u zájmu dané osoby o předkládaný dotazník a výzkum. Jinak řečeno, lidé,

kteří se s patologickými jevy setkali, měli menší tendence odmítat tazatele a chtěli se zapojit do šetření, než občané, pro něž je téma kriminality zcela cizí.

3.4.2 Obavy ze skupin obyvatel ve městě

Další otázka zjišťovala, z jakých skupin obyvatel pociťují či nepociťují respondenti obavy. Dotazovaní měli možnost vyjádřit se k deseti vybraným skupinám a zároveň měli možnost doplnit jinou skupinu, která v nich případně vyvolává obavy. Výsledky předkládáme v následujícím grafu.

Graf 17: Míra obav z vybraných skupin obyvatelstva

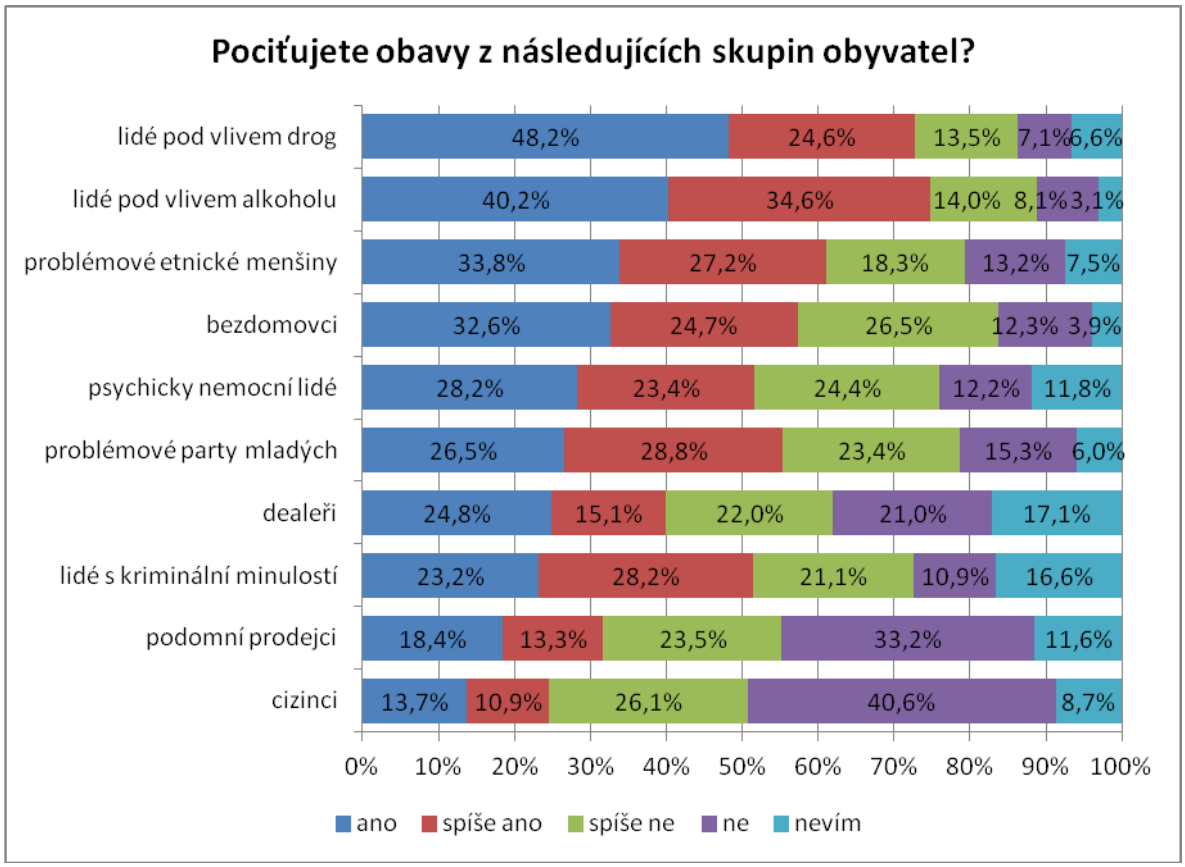

Jak z grafu vyplývá, **největší obavy pociťují respondenti z osob pod vlivem drog**: necelá polovina (48,2 %) uvedla, že z těchto jedinců jednoznačně pociťuje obavy, téměř čtvrtina (24,6 %) zvolila odpověď „spíše ano“. Pouze okolo 13 procent respondentů (13,5 %) uvedlo, že obavy spíše nepociťuje a kolem sedmi procent dotazovaných (7,1 %) jednoznačně žádné obavy nepociťuje. **Druhou nejobávanější skupinu představují lidé pod vlivem alkoholu**. Obavy z nich jednoznačným „ano“ potvrdilo okolo dvou pětin (40,2 %) dotázaných a více než jedna třetina dotázaných (34,6 %) odpověděla, že „spíše ano“. Rovných 14 % respondentů

obavy spíše nepociťuje a přibližně 8 procent dotázaných (8,1 %) nepociťuje z této skupiny lidí žádné obavy.

Následují **příslušníci problémových etnických menšin** – obavy z nich přiznává přibližně třetina dotázaných (33,8 %), více než čtvrtina (27,2 %) uvedla, že „spíše ano“, více než šestina (18, 3 %) obavy spíše nepociťuje a více než desetina respondentů (13,3 %) obavy z těchto lidí nepociťuje vůbec. Čtvrtou nejobávanější skupinu ve městě tvoří dle odpovědí **bezdomovci**. Obavy z nich přiznala necelá třetina dotázaných (32,6 %), necelá čtvrtina (24,7 %) pak odpověděla „spíše ano“, srovnatelný počet (26,5%) obavy spíše nepociťuje a přes desetinu respondentů (12,3 %) obavy z bezdomovců nepociťuje vůbec. Následují **psychicky nemocné osoby**, z nichž obavy pociťuje více než čtvrtina dotázaných (28,2 %), méně než čtvrtina (23,4 %) odpověděla „spíše ano“ a srovnatelný podíl respondentů (24,4 %) zvolil odpověď „spíše ne“. Velmi podobně odpovídali respondenti i v případě **problémových part mladých lidí a osob s kriminální minulostí** (pouze odpověď „spíše ano“ zde uvedlo relativně více dotázaných – 28,8 %). Z **dealerů** pociťuje jednoznačně obavy necelá čtvrtina dotázaných (24,8 %), přičemž v souvislosti s touto skupinou osob se nejčastěji objevovala odpověď „nevím“ (17,1 %).

Poměrně nezanedbatelné obavy u respondentů vzbuzují **i lidé s kriminální minulostí**. Méně než čtvrtina dotázaných (23,2 %) tyto obavy jednoznačně připouští (odpověď „ano“) a méně než třetina (28,2 %) se vyjádřila možností „spíše ano“. Více než dvě třetiny dotázaných (21,1 %) z této skupiny obavy spíše nepociťuje a více jak desetina (10,9 %) se vyjádřila odpovědí „ne“. Opět relativně vysoký podíl respondentů (16,6 %) se nedokázal přesně vyjádřit a uvedli odpověď „nevím“. Podobně jako v případě dealerů, ani lidé s kriminální minulostí nepředstavují patrně nijak jednoznačně uchopitelné riziko a budí tedy spíše nejasné, vágní obavy.

Nejméně obav z nabídnutých skupin vzbuzují **podomní prodejci** a **cizinci**. Prvně jmenovaná skupina jednoznačně vzbuzuje obavy u necelé pětiny dotázaných (18,4 %), zatímco v případě cizinců jde o necelou šestinu (13,7 %). **Z hlediska věku dotazovaných nebyly zjištěny žádné významné korelace, právě s výjimkou pociťovaného rizika ze strany podomních prodejců** (viz tabulka č. 13).

Tabulka 13: Obavy z podomních prodejců dle věku

Věková kategorie	Pociťujete obavy z následujících skupin obyvatel: podomní prodejci					
	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nevím	Celkem
15-39 let	14,5 %	11,6 %	23,1 %	41,0 %	9,8 %	100 %
40-64 let	17,1 %	11,0 %	30,8 %	28,8 %	12,3 %	100 %
65 a více let	30,1 %	21,9 %	9,6 %	23,3 %	15,1 %	100 %

Jak z odpovědí vyplynulo, senioři z podomních prodejců pociťují obavy takřka jednou tak častěji (30,1 %) než příslušníci střední (17,1 %) a mladší věkové kategorie (14,5 %). Domníváme se, že se zde odráží praktiky těchto osob zaměřovat se právě na tuto, mnohdy zranitelnou, skupinu obyvatelstva.

Pokud dotazovaní volili „jinou“ skupinu, ze které pociťují obavy, konkretizovaly svoje názory dále v rámci otevřené otázky. Tuto možnost respondenti využili pouze v jednotkách případů a uváděli tyto skupiny: imigranti, extrémisti – nacisti (tato odpověď se spontánně objevila celkem třikrát), politici, agresivní řidiči a podvodníci.

Je zřejmé, že největší obavy v respondentech vzbuzují osoby pod vlivem drog (ať již alkoholu, nebo jiných látek). Následují obavy z problematických etnických menšin a z bezdomovců. Naopak nejméně obav pociťují dotazovaní z podomních prodejců (ovšem s výjimkou seniorů) a z cizinců. Toto zjištění považujeme za zvláště pozoruhodné, zejména s ohledem na současné mediální kampaně spojené s migračními vlnami do Evropy. Ačkoliv výslovně strach z „imigrantů“ zazněl jedenkrát v rámci otevřené otázky, jde stále spíše o minimum respondentů, kteří se této skupiny obávají.

3.5 Deklarovaná znalost a míra využití programů prevence kriminality

V další části dotazníku jsme se věnovali tomu, zda mají respondenti povědomí o preventivních programech města Olomouce, které se zaměřují na různé typy klientů. Respondentům byl předložen výčet jednotlivých typů programů (nejednalo se o konkrétní názvy) a byli požádaní, aby označili ten, o kterém ví. Současně mohli napsat další z programu, pokud by si na nějaký vzpomněli.

Seznam se skládal z následujících položek:

- programy prevence kriminality na školách
- programy prevence kriminality pro seniory
- kurzy sebeobrany pro ženy
- poradna rizikového chování na internetu
- dluhové poradenství
- programy pracující s uživateli alkoholu
- programy pracující s uživateli drog
- programy pracující s patologickými hráči (gamblery)
- práce s mládeží a dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí
- programy na pomoc lidem bez domova
- programy na pomoc lidem propuštěným z výkonu trestu
- programy pro příslušníky etnických a národnostních menšin
- programy prevence kriminality nezletilých
- programy pro mladistvé a děti z dětských domovů a náhradní rodinné péče

Více než tři čtvrtiny respondentů (79,5 %) měly povědomí alespoň o jednom z programů prevence kriminality. Toto číslo je poměrně vysoké. Můžeme se domnívat, že respondenti mnohdy deklarovali spíše povrchní znalost programu, případně že „tuší“, že „něco takového“ existuje. Současně se objevily případy, kdy respondent sám napsal, že se programu účastnil např. v rámci své praxe anebo výkonu povolání. Zjištěné výsledky shrnuje následující graf č. 18.

Nejvyšší obeznámenost byla o programech prevence kriminality na školách (49,8 %). Znalost takovýchto programů deklarovali častěji lidé ve věku 15-39 let (55,7 %), nejméně naopak lidé v seniorském věku (40 %). Toto rozložení dle věkových kategorií je nasnadě,

jelikož příslušníci mladší generace mají často děti ve školním věku a mají větší příležitost se o daném preventivním programu dozvědět.

Méně než polovina respondentů (45 %) rovněž znala **programy na pomoc lidem bez domova**. Více než dvě pětiny respondentů (41,5 %) pak mělo povědomí o existenci programů **pracujících s uživateli drog** a více než třetina (37,3 %) rovněž znala **programy pracující se závislými na alkoholu**. O **kurzech sebeobrany pro ženy** vědělo okolo jedné třetiny dotázaných (36,5 %). V tomto případě byly více obeznámeny ženy (43 %) než muži (29 %) a také lidé z mladší věkové kategorie 15-39 let (43,7 %) oproti respondentům ve věku 40-64 let (31,1 %) a seniorům (30,7 %).

Graf 18: Znalost programů prevence kriminality

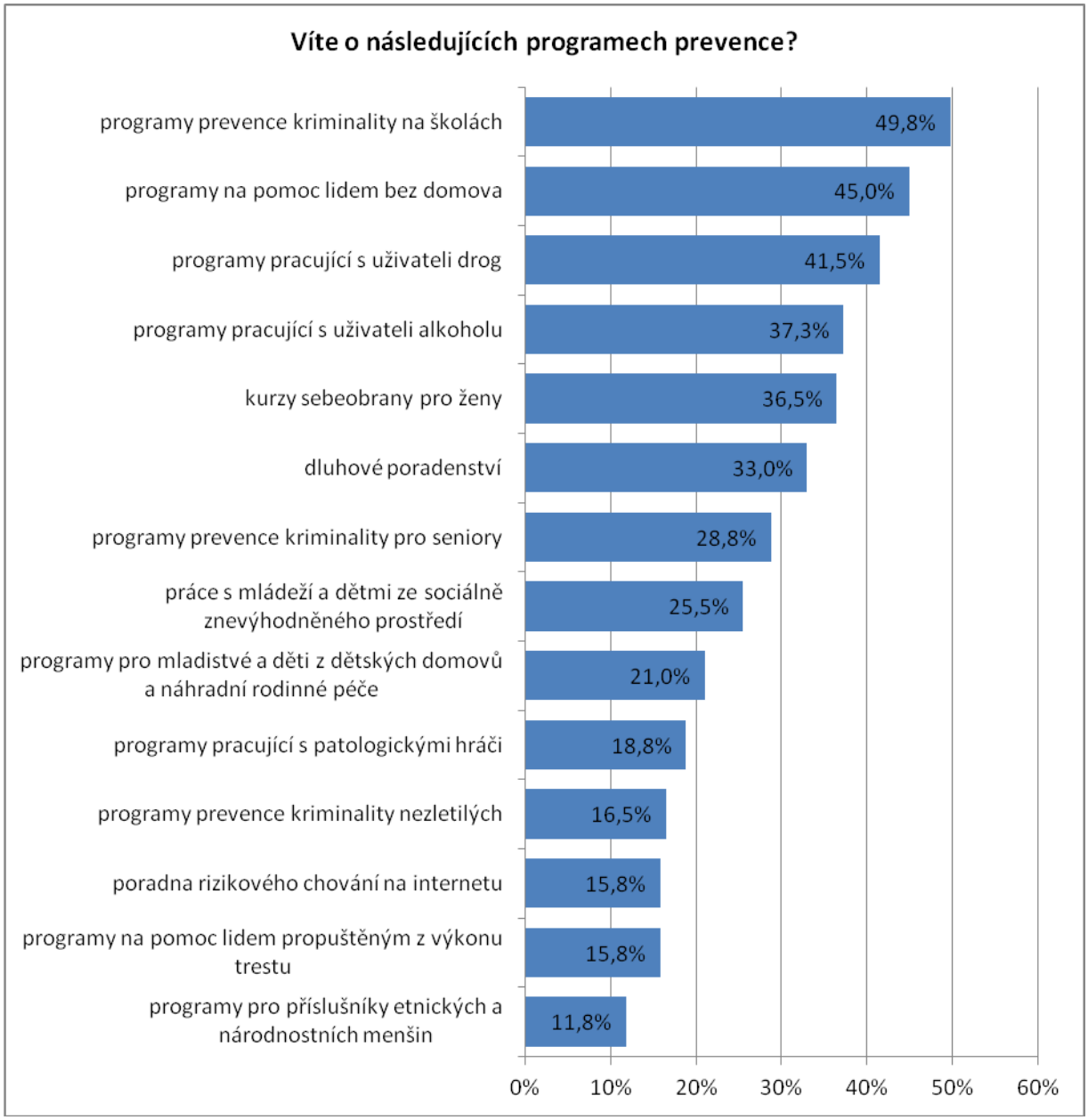

Méně než třetina dotázaných (33 %) pak označila **dluhové poradenství** a necelá třetina (28,8 %) také **programy prevence kriminality určené pro seniory**. V případě programů pro seniory měli o těchto programech nejčastěji povědomí zástupci z cílové skupiny – respondenti starší 64 let. Ti byli obeznámeni ve dvou pětinách případů (40 %) a povědomí o programu následně s věkem klesalo. Respondenti ve věku 40-64 let deklarovali znalost v méně než třetině případů (31,1 %) a zástupci nejmladší věkové kategorie 15-39 let pak tento program označili v přibližně jedné pětině případů (21,8 %).

Počet respondentů, kteří znali **programy práce s mládeží a dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí** přesáhl jednu čtvrtinu (25,5 %) a více jedna pětina dotázaných (21 %) věděla o **programech pro mladistvé a děti z dětských domovů a náhradní rodinné péče**. Jenom necelá pětina dotázaných (18,8 %) označila **programy pracující s patologickými hráči**, ještě méně pak znalo **programy prevence kriminality nezletilých** (16,5 %). **Poradnu o rizikovém chování na internetu** znalo jen mírně přes jednu šestinu občanů města (15,8 %). Stejný počet respondentů (15,8 %) označilo **programy pracující s lidmi propuštěnými z výkonu trestu. Programy pro příslušníky etnických a národnostních menšin** znalo jenom 11,8 % respondentů, tedy více než jedna desetina z celkového počtu. **Vliv dosaženého vzdělání respondenta na jeho obeznámenost s těmito preventivními programy se neprokázala.**

Povědomí o preventivních programech je u oslovených občanů města Olomouce vysoké. Ukázalo se, že více jak tři čtvrtiny respondentů deklarovaly znalost alespoň jednoho z nabízených programů. Proč tomu tak je není z námi provedeného šetření možné analyzovat. Z analýzy dat ale vyplývá, že u programů zaměřující se primárně na seniory, děti školou povinné (a jejich rodiče) a ženy – tedy takových programů, u kterých je jejich cílová skupina zastoupena v našem výzkumném vzorku, převažuje povědomí o nich právě u dané cílové skupiny. Což může být vnímáno jako pozitivní.

V případě, že dotázanému nevyhovoval seznam skupin obyvatel města, na které je možné s programy prevence kriminality a rizikového chování cílit, měl možnost vypsat, na koho jiného by se podle něj tato prevence měla zaměřit. Této možnosti využilo 40 dotázaných. V některých případech však dotázaní jen zopakovali ty skupiny občanů, které již figurovaly v předchozí otázce, avšak byly pro ně použity jiné termíny. V dotaznících se tedy objevily výrazy jako alkoholici, bezdomovci, cizinci, gambleři, v několika případech to byla také

kombinace děti a senioři/důchodci. Občané by rovněž ocenili programy prevence drogové kriminality mládeže a také obecně větší důraz na práci s ní.

Poměrně četně zmiňovanou skupinou byli právě cizinci, někde nazývaní imigranti či přistěhovalci. Dva respondenti rovněž navrhovali zaměřit se s preventivními programy na zahraniční studenty, které vnímali jako problematické. Programy prevence by se měly podle jednoho respondenta zaměřit na „etnické skupiny“, jiný by si představoval programy integrace muslimů. Podle jiných by zase měli být cílovou skupinou „cikáni“ nebo jinde Romové. Avšak objevil se i hlas pro prevenci xenofobie a rasismu: Navrhována byla rovněž práce s mládeží a sociálně nepřizpůsobivými.

Další četněji zmiňovanou cílovou skupinou byly oběti domácího násilí. Dále si lidé přáli programy na pomoc lidem, kteří se dostali do hmotné či finanční nouze ne vlastní vinou. Jeden dotázaný by ocenil program proti lichvě. Cílovou skupinou programů prevence by měly být podle jednoho dotázaného nejen děti, ale obecně lidé ze soc. znevýhodněného prostředí, např. na hranici chudoby. Rovněž byli označeni nezaměstnaní, matky s dětmi nebo osoby s mentálním postižením. Jeden z dotázaných považoval za prospěšné zavést blíže nespecifikovaný program na pomoc učitelům a zdravotníkům. Zlepšení by rovněž mohla zaznamenat prevence týrání zvířat.

S lehce ironickým nádechem se v dotaznících objevily také programy prevence kriminality politiků, nebo programy na podporu sociálních dovedností policistů.

3.5.1 Účast na programech prevence kriminality

Kromě povědomí o preventivních programech jsme v dotazníku zjišťovali, zda se respondenti některého programu sami zúčastnili, anebo někdo z jejich rodiny či blízkého okolí. **Většina dotázaných obyvatel Olomouce preventivních programů nikdy nevyužila (86,5 %). Kladně se vyjádřilo okolo jedné sedminy respondentů (13,5 %).** Někteří z těch, kteří odpověděli „ano“ vysvětlili, že se služeb a programů prevence nezúčastnili jako členové cílové skupiny nebo klienti, ale že tyto programy připravovali, vedli aktivity, účastnili se jich aktivně jako poskytovatelé v rámci školní praxe apod. Zde je potřeba zdůraznit, že základ pro výpočet relativních četností (%) byl dále počítán z těch, kteří odpověděli, že mají zkušenost s programem (N = 54). Z toho důvodu se často jedná o jednotlivce.

U těch dotázaných, kteří měli nějakou zkušenost s programy prevence, převládaly v nadpoloviční většině programy prevence kriminality na školách (59,3 %). Necelá

pětina dotázaných (18,5 %) měla zkušenost s programy pracujícími s uživateli drog. Stejný podíl (18,5 %) byl těch, kteří se setkali s programy prevence kriminality určenými pro seniory. Na kurzy sebeobrany chodilo nebo se na jejich chodu podílela více než šestina (16,7 %) z kladně odpovídajících respondentů. S dluhovým poradenstvím mělo zkušenost 14,8 % odpovídajících a stejný počet dotázaných někdy využilo programů pracujících se závislými na alkoholu. Méně než desetina (9,3 %) měla zkušenost s poradnou rizikového chování na internetu. Na programech pro mladistvé a děti z dětských domovů a náhradní rodinné péče se podílelo nebo jich využilo více než třináctina dotázaných (7,4 %), stejný podíl (7,4 %) pak měli také ti, kteří využili programů práce s mládeží a dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí. Přes jednu dvacetinu (5,6 %) kladně odpovídajících dotázaných využilo programů pro lidi propuštěné z výkonu trestu a stejný počet (5,6 %) jich byl zapojen do programů prevence kriminality nezletilých. Problém s patologickým hráčstvím řešilo skrze programy prevence jenom 1,9 % dotázaných a stejně tak (1,9 %) tomu bylo u programů pro příslušníky etnických a národnostních menšin.

3.5.2 Hodnocení potřebnosti programů prevence kriminality a dalších opatření

Součástí otázek týkajících se programů prevence kriminality a rizikového chování ve městě byla také otázka zjišťující hodnocení potřebnosti těchto programů dotazovanými na čtyřbodové škále (potřebné – spíše potřebné – spíše nepotřebné – nepotřebné**). Respondenti hodnotili potřebnost programů vesměs pozitivně.** Pokud bychom sečetli varianty odpovědí „potřebné“ a „spíše potřebné“, respondenti tyto možnosti volili u každého programu v nadpoloviční většině.

Nejčastěji byly jako potřebné hodnoceny školní programy prevence kriminality (potřebné 67,2 %; spíše potřebné 21,3 %). Na druhém místě se umístily programy pracující s uživateli drog (potřebné 63,6 %; spíše potřebné 22,9 %). Jako třetí nejpotřebnější typ preventivních programů byly více než dvěma třetinami dotázaných hodnoceny ty, které pracují s uživateli alkoholu (potřebné 61,6 %; spíše potřebné 25,4 %).

Jako potřebné byly více než polovinou dotázaných hodnoceny kurzy sebeobrany pro ženy (50,4 %), programy pracující s patologickými hráči (53,9 %), programy pracující s mládeží a dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí (54,9 %), programy pro mladistvé a děti z dětských domovů a náhradní rodinné péče (58 %), programy na pomoc lidem bez domova (58,4 %), programy prevence kriminality pro seniory (60 %), nebo programy prevence kriminality nezletilých (61,4 %). Pokud šlo o dluhové poradenství, za potřebné ho také

označila téměř polovina (49,6 %) respondentů. O pouhou desetinu procentního bodu se pod ním umístila poradna proti rizikovému chování na internetu (41,1 %). **Nejméně často (40,6 %) byly hodnoceny jako potřebné programy pro příslušníky etnických a národnostních menšin (potřebné 40,6 %; spíše potřebné 28,6 %; spíše nepotřebné 9,2 %; nepotřebné 7,1 %).**

Graf 19: Hodnocení potřebnosti preventivních programů

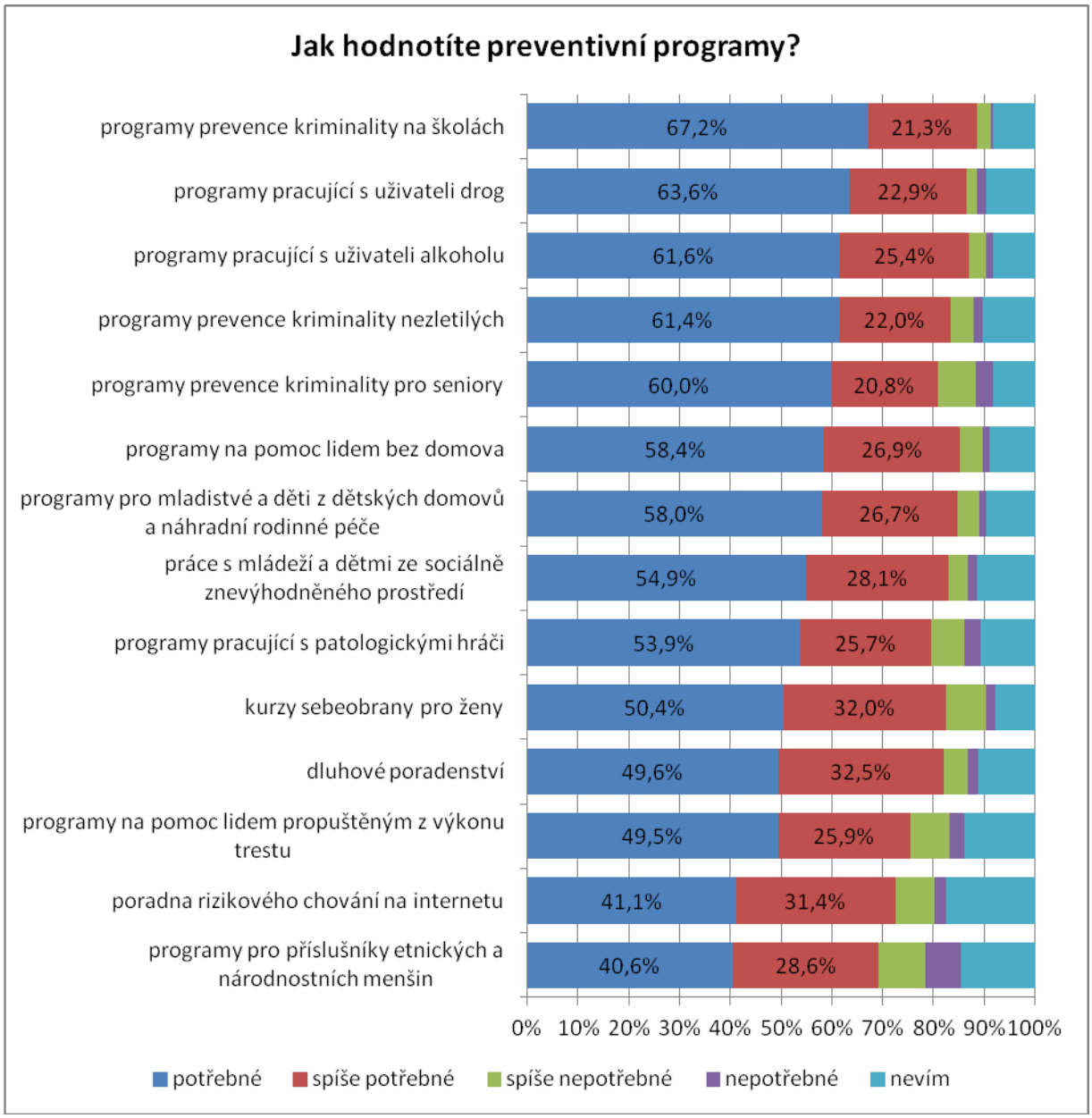

Skeptičtí byli dotázaní rovněž k programům prevence kriminality určeným pro seniory – za spíše nepotřebné je označilo okolo sedmi procent dotázaných (7,6 %) a okolo třech procent respondentů (3,3 %) je označilo explicitně za nepotřebné. Obdobná situace byla v případě poradny prevence rizikového chování na internetu (hodnocena jako spíše nepotřebná v 7,7 %

případů a jako nepotřebná ve 2,3 %). Výrazněji se projevily hodnoty „spíše nepotřebné“ a „nepotřebné“ také u programů pro propuštěné z výkonu trestu, u dluhového poradenství, programů zabývajících se problematikou gamblingu, ale i kurzy sebeobrany žen.

Jak z dotazníkového šetření vyplývá, respondenti jsou s preventivními programy obeznámeni ve velké míře, současně potřebnost těchto programů hodnotí v nadpoloviční většině pozitivně. Jako nejpotřebnější se jeví programy cílící na děti ve školách a hned v závěsu na uživatele návykových látek, seniory a také mládež. Oslovení obyvatelé Olomouce však s těmito programy nemají velkou osobní zkušenost, což je dáno především tím, že se tyto programy povětšinou zaměřují na specifickou skupinu obyvatel anebo obyvatel se specifickými potřebami. Současně ale z analýzy vyplynulo, že pokud respondenti spadali do cílové skupiny některého z programů, tak o tomto programu měli vyšší povědomí.

3.6 Hodnocení opatření vedoucích ke snižování kriminality

Další z otázek zjišťovala, jak hodnotí respondenti nejrůznější opatření, která mohou pomáhat snižovat anebo předcházet kriminalitě, z hlediska jejich vlivu na snižování kriminality ve městě. Respondenti se v dotazníku vyjadřovali celkem ke 12 opatřením a jejich výsledky přináší následující graf č. 20.

Za nejúčinnější nástroj prevence kriminality respondenti považují především přednáškovou činnost na školách. **Za jednoznačně přínosnou ji považuje méně než polovina dotázaných (46,1 %)**, asi jedna třetina (33 %) se domnívá, že tato aktivita je „spíše přínosná“. Pouze necelá desetina (9,1 %) uvedla odpověď „spíše ne“, tedy že jde činnost spíše nepřínosnou, a necelá 4 procenta dotázaných (3,3 %) uvedla jednoznačně, že se o přínos nejedná.

Jako další, velmi účinné opatření pro snižování kriminality ve městě se dotázaným jeví být i **činnost azylových domů určených pro občany v tísni. Za přínosné ho považuje více než dvě pětiny dotázaných (45,3 %)**, za spíše přínosné necelá třetina (31,9 %), za spíše nepřínosné méně než desetina (8,6 %) a za jednoznačně nepřínosné v tomto ohledu ho považují necelá dvě procenta respondentů (1,8 %).

Graf 20: Hodnocení různých opatření z hlediska jejich přínosu pro prevenci kriminality

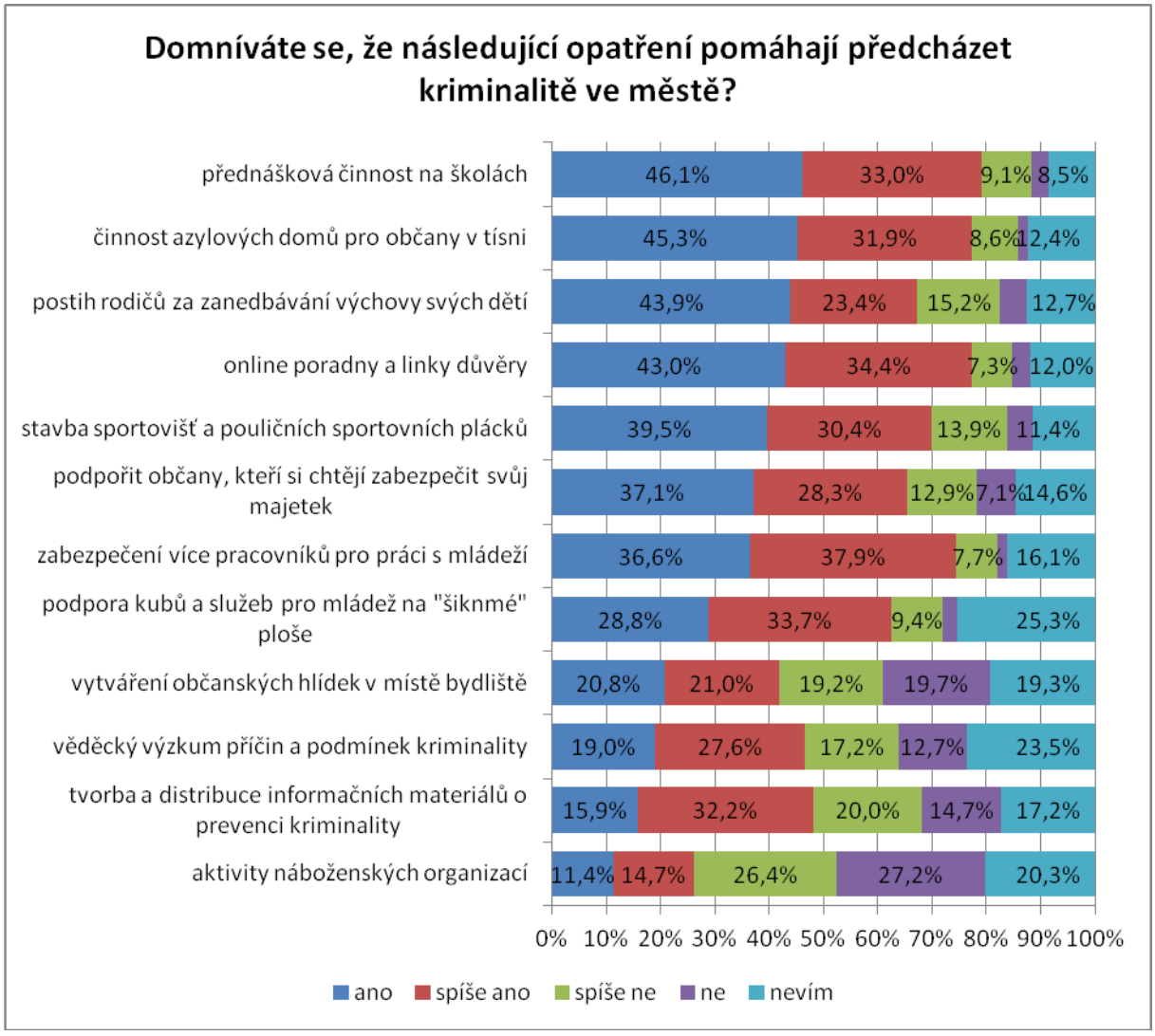

Na třetím místě z hlediska předpokládané účinnosti preventivních aktivit nalezneme **postih rodičů za zanedbávání výchovy svých dětí**. Toto opatření za prospěšné považuje více než dvě pětiny dotázaných (43,9 %), za spíše prospěšné ho považuje necelé čtvrtina respondentů (23,4 %), zatímco jen necelá šestina (15,2 %) vnímá toto opatření za spíše neprospěšné a necelých pět procent (4,8 %) za jednoznačně neprospěšné. Za poměrně užitečné je považováno **i provozování online poradny a linky důvěry** – rovných 43 % respondentů je považuje za jednoznačně prospěšné, více než třetina (34,4 %) pak za spíše prospěšné, naopak pouze okolo sedmi procent dotázaných (7,3 %) je vnímá jako spíše neprospěšné a okolo třech procent (3,3 %) za jednoznačně neprospěšné. S mírným odstupem za těmito opatřeními nalezneme **zřizování sportovišť či sportovních pouličních plácků**. Tyto počiny dle téměř dvou pětin oslovených obyvatel Olomouce (39,5 %) jednoznačně pomáhají předcházet kriminalitě, podle necelé třetiny (30,4 %) spíše pomáhají k naplňování tohoto cíle. Rovněž **podpora občanů, kteří si chtějí zabezpečit vlastní majetek**, je vnímána jako prostředek ke

snížení kriminality a uzavírá první polovinu opatření, považovaných za nejvíce nápomocné v rámci bezpečnostní prevence. Za jednoznačně prospěšnou ji považují necelé dvě pětiny dotázaných (37,1 %), více než čtvrtina (28,3 %) potom za spíše prospěšnou.

Druhou polovinu opatření zahajuje opatření spočívající v **zabezpečení více pracovníků pro práci s mládeží**. Za jednoznačně přínosnou ji považuje více než třetina dotázaných (36,6 %) a za spíše přínosnou o zhruba procento výše respondentů (37,9 %). O něco menší podpory se dostává **klubům a službám pro mládež ocitnuvší se na „šikmé ploše**“ – za jednoznačně prospěšný prostředek prevence kriminality ji považuje více než čtvrtina (28,8 %), za spíše prospěšný přibližně třetina dotázaných (33,7 %).

Prospěšnost následujících opatření (**vytváření občanských hlídek v místě bydliště, vědecký výzkum příčin a podmínek kriminality i tvorba a distribuce informačních materiálů věnovaných prevenci kriminality**) je dále vnímána mnohem více skepticky. Kladné odpovědi „ano“ a „spíše ano“ již v součtu netvoří ani polovinu odpovědí a převažuje spíše zdrženlivý názor na prospěšnost jmenovaných opatření. **Nejmenší důvěře (z hlediska preventivního působení) se z vybraných opatření „těší“ aktivity náboženských organizací, které většina dotázaných považuje v tomto ohledu za jednoznačně nepřínosné (27,2 %).** V rámci této otázky měli respondenti opět možnost uvést vlastní libovolný návrh na opatření, které by podle nich mohlo předcházet vzniku kriminality. Využili tuto možnost pouze v jednotkách případů a jejich odpovědi ve většině případů spíše podtrhují výše uvedené výsledky: hlídky strážníků ve městě, zaměřit se na mládež („nabídnout mládeži nějaké téma“), vzdělávání rodičů k „efektivní výchově“, sdílet více informací s občany města, ale i postihovat více „krádeže politiků“.

Z výsledků vyplývá, že dotazovaní věří především takovým preventivním opatřením, která se primárně zaměřují na práci s dětmi a mládeží, ať už jde o přednáškovou činnost na školách, stavba sportovních hřišť, postihy rodičů za zanedbávání výchovy či navýšení pracovníků pro práci s mládeží. Za velmi přínosnou považují potom i činnost azylových domů a jiných podpůrných opatření zaměřených na pomoc lidí v nouzi (online poradny a linky důvěry). Naopak relativně nejmenší význam při prevenci kriminality spatřují v opatřeních jako je zřizování občanských hlídek, vědecké výzkumy zaměřené na identifikaci příčin a podmínek kriminality, výroba a distribuce informačních letáků s příslušnou tematikou a také činnost náboženských organizací.

3.7 Zdroje informací o možnostech prevence kriminality

Jednou z oblastí šetření byla i informovanost občanů o možnostech prevence kriminality z hlediska zdrojů, jaké k této osvětě využívají (pokud vůbec a jaké). Respondenti opět volili z několika nabízených možností (měli možnost zatrhnout více odpovědí) a rovněž zde mohli uvést i vlastní zdroje, pokud je nenašli v nabídce. Frekvenci využívání jednotlivých zdrojů předkládá graf č. 21

Graf 21: Využívané zdroje informací o možnostech prevence kriminality

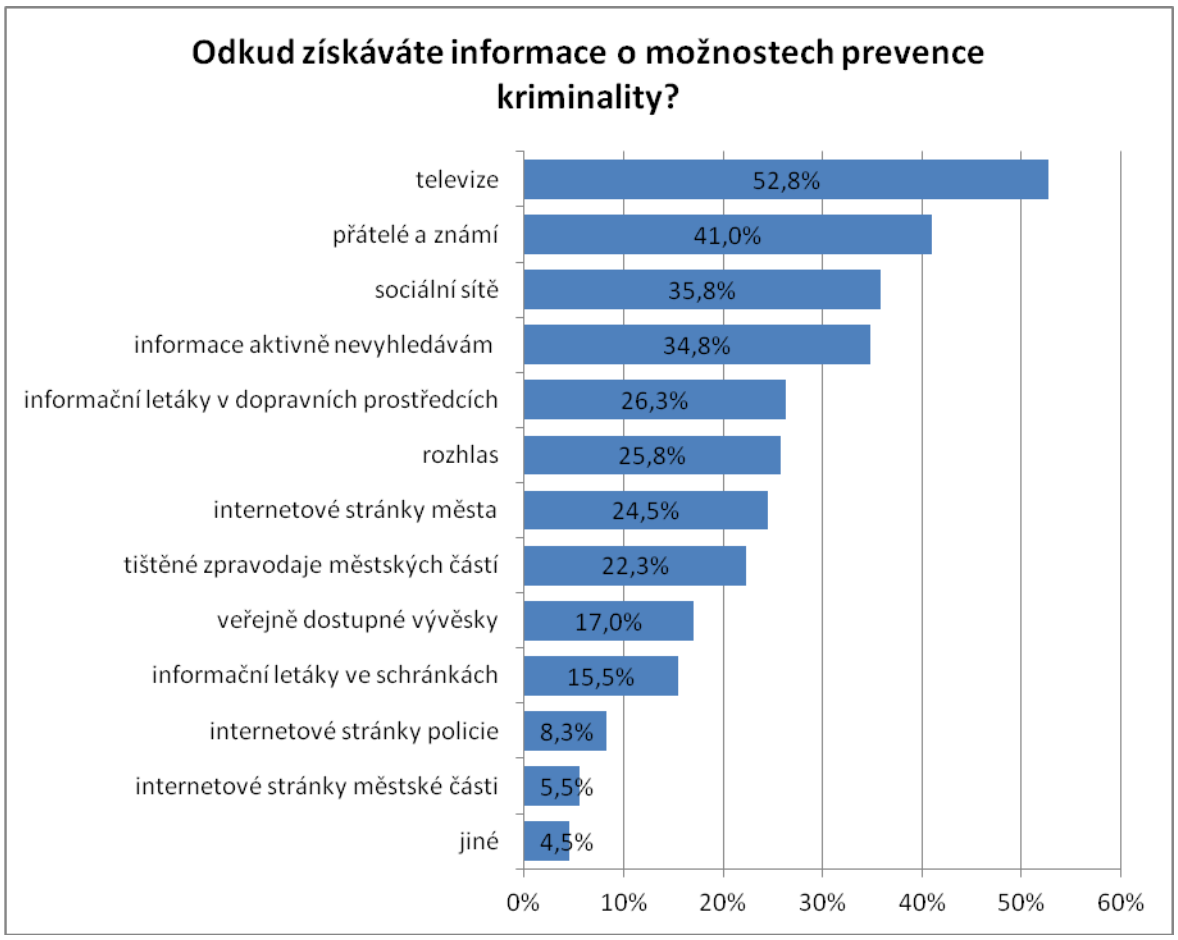

Informačním médiem, které jako jediné zvolila nadpoloviční většina všech respondentů (52,8 %), je televize. Přibližně o deset procent méně dotazovaných (41 %) uvedlo jako zdroj svoje přátele a známé. Následují sociální sítě (35,8 %), více než čtvrtina respondentů (26,3 %) se informuje z letáků v městské hromadné dopravě. Těsně následuje rozhlas (25,8 %) a s menším odstupem tiskové zpravodaje městských částí (22,3 %). Rovných 17 % respondentů za zdroj informací o prevenci kriminality označilo veřejně dostupné vývěsky a o jeden a půl procenta méně dotázaných (15,5 %) pak informační letáky distribuované do schránek. V jednotkách procent se pohybovaly odpovědi respondentů označující za zdroje

internetové stránky policie (8,3 %), internetové stránky městských částí (5,5 %) a jiné zdroje informací (4,5 %). Tyto zdroje byly poté některými dotazovanými dále konkretizovány v rámci otevřené otázky a uváděli: denní tisk, a informace podávané ve školách či rodině, v rámci výchovy. **Současně více jak třetina dotázaných (34,8 %) zvolila odpověď, že informace o možnostech prevence kriminality aktivně nevyhledává.**

3.7.1 Souvislost mezi zdroji informací a věkem

Míra využívání zmiňovaných informačních zdrojů je různá u různých věkových kategorií. Graf č. 22. ukazuje vybraná média z pohledu jejich využívání různými věkovými kategoriemi. V grafu jsou vyobrazena ty zdroje, u kterých lze nalézt souvislost s věkem adresátů

Graf 22: Využívané zdroje informací o možnostech prevence kriminality dle věku

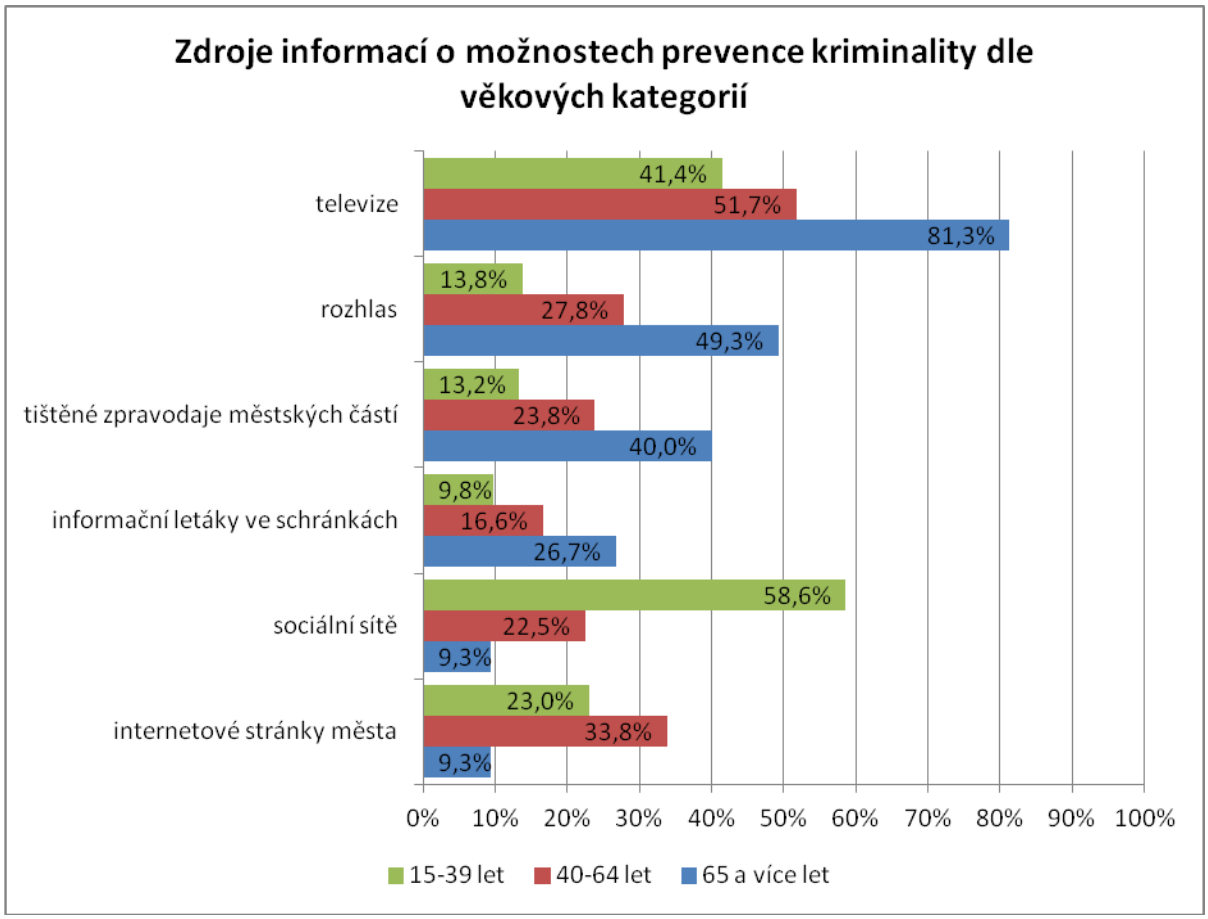

Nejčastěji uváděný zdroj – televize – je využíván téměř dvojnásobným množstvím seniorů než lidmi ve věku 15-39 let (81,3 % oproti 41,4 %). Střední věková kategorie tvoří vcelku přirozeně i střední hodnotu (51,7 %) mezi seniory a mladšími generací. **Ještě větší rozdíl můžeme pozorovat v případě využívání rozhlasu jako zdroje informací o prevenci kriminality.** V tomto případě opět převažují senioři, kteří tento zdroj označili téměř

v polovině případů (49,3 %), oproti necelým 14 procentům dotazovaných z mladší věkové kategorie (13,8 %) a více jak čtvrtině ze střední věkové kategorie (27,5 %). Obdobné skóre můžeme pozorovat u **využívání tištěných zpravodajů městských částí**, které jako zdroj uvedli senioři v rovných dvou pětinách (40 %) oproti necelé šestině mladší respondentů ve věku 15-39 let (13,2 %) a necelé čtvrtině zástupců ve věku 40-64 let (23,8 %). Podobně je tomu i v případě **informačních letáků ze schránek** – senioři je využívají ve více než čtvrtině případů (26,7 %), mladší generace v necelé desetině případů (9,8 %) a střední v jedné šestině (16,6 %).

Poměr je potom zcela opačný v případě využívání sociálních sítí – se zvyšujícím se věkem zde klesá četnost využívání tohoto zdroje. Zde jednoznačně vedou zástupci mladší věková kategorie (56,6 %), následují respondenti ve věku 40-64 let (22,5 %), neméně často sociální sítě využívají senioři (9,3 %). Poněkud odlišná je míra **využití internetových stránek města**. Zde se do popředí dostává (poprvé) střední věková kategorie (33,8 %), následuje mladší věková kategorie (23 %), přičemž senioři v míře využití zůstávají na stejné úrovni jako u sociálních sítí (9,3 %).

Nabízí se taková interpretace výsledků, že mladší obyvatelé města jsou mnohem zběhlejší ve využívání informačních technologií, než senioři, kteří volili mnohem více „tradičních média“. Jsou to především mladí lidé, kteří využívají sociálních sítí a internetu všeobecně častěji než lidé staršího věku. Současně se ukazuje, že zástupci střední generace předhánějí mladší jedince ve využívání internetových stránek města. Jedním z možných vysvětlení může být, že lidé ve věku 40-64 let častěji nejsou uživateli sociálních sítí, avšak mají přístup k internetu a umějí ho používat, volí tedy v internetovém prostředí jiné informační kanály, kterými můžou být právě stránky města.

3.8 Ochota zapojit se osobně do prevence kriminality ve městě

V neposlední řadě se šetření zabývalo i tím, nakolik jsou občané ochotni se případně osobně zapojit do prevence kriminality a prevence rizikového chování ve městě Olomouci. I v rámci této otázky mohli dotazovaní volit více odpovědí z nabídnutých možností, případně na závěr mohli uvést vlastní způsoby zapojení se do prevence. Výsledky shrnuje následující graf č. 23.

Graf 23: Míra ochoty respondentů zapojit se do různých programů prevence kriminality v Olomouci

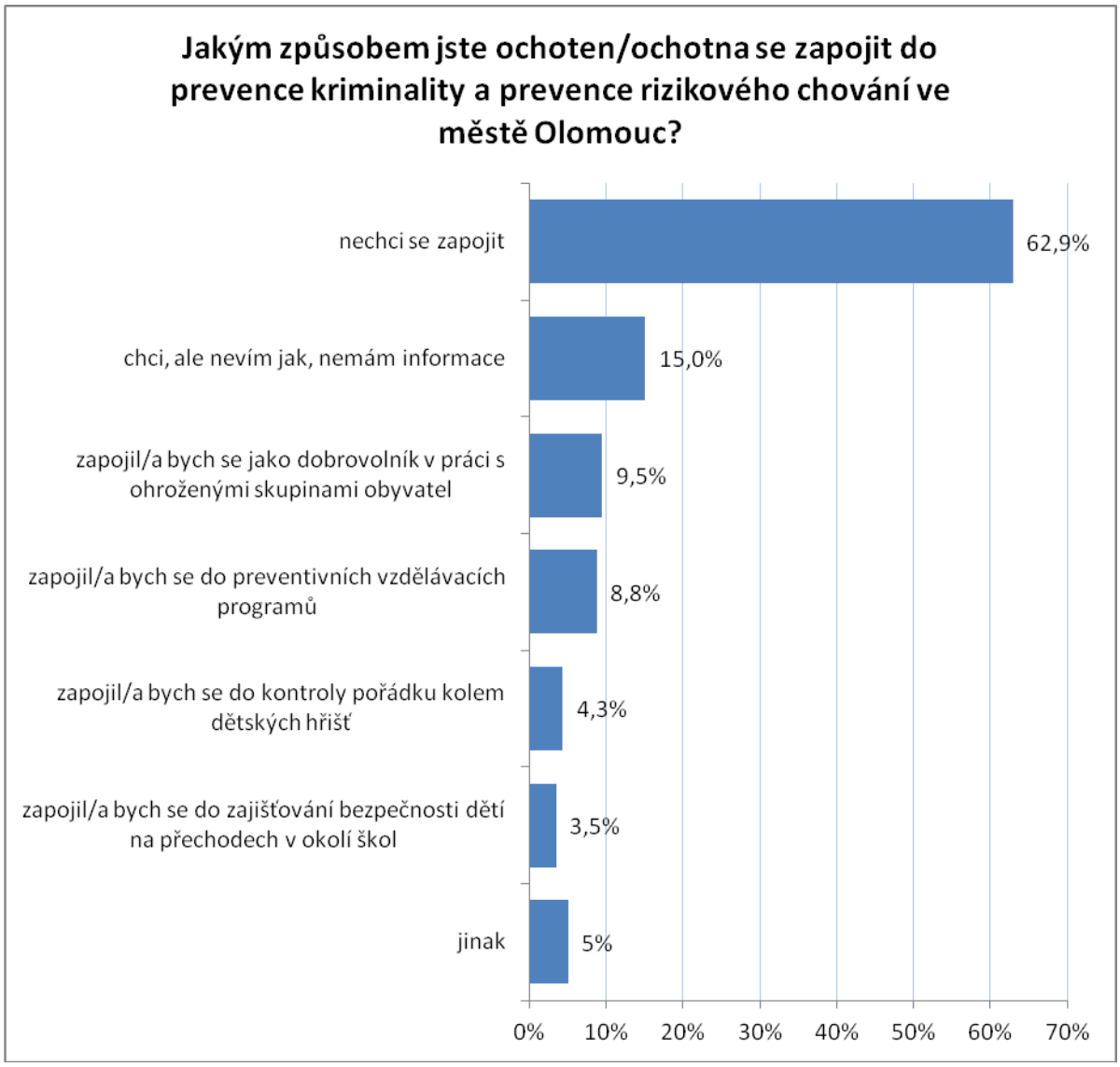

Necelé dvě třetiny dotázaných (62,9 %) uvedly, že se žádným způsobem do prevence zapojovat nechtějí, přibližně jedna třetina (32,5 %) uvedla, že by se nějakým způsobem zapojila (zbylých 4,6 % respondentů se nevyjádřilo, jedná se o chybějící odpovědi, které nevstupují do další analýzy). Necelá šestina respondentů pak uvedla, že by se ráda zapojila, ale neví jak, anebo nemá dostatečné informace. Téměř desetina (9,3 %) pak zvolila možnost, že by se chtěla zapojit jako dobrovolník v práci s ohroženými skupinami obyvatel (jako jsou senioři, ohrožené děti, lidé ohrožení závislostmi, lidé bez domova, lidé ohrožení sociálním vyloučením a jiné). Více než osm procent dotazovaných by se pak rádo podílelo na připravování vzdělávacích programů, méně než pět procent (4,3 %) odpovídalo, že by se zapojili do kontroly pořádku kolem dětských hřišť a ještě méně bylo těch, kdo by byli ochotni se zapojit do zajišťování bezpečnosti na přechodech v okolí škol (3,5 %).

Otevřená odpověď na otázku sledující ochotu obyvatel města se zapojit do prevence kriminality pod možností „jiné“ se objevila v pěti procentech. Respondenti přicházeli s různými nápady, jak k účinnosti prevence kriminality a rizikového chování ve městě přispět. Několik respondentů problém uchopovalo skrze dobrý příklad svým dětem i širšímu okolí. Jeden například uváděl, že by pomohlo důsledně sdílet informace a chovat se slušně, nebo dle slov jiného respondenta občansky uvědoměle. Dále se objevovala ochota finančně přispívat na programy prevence neziskovým organizacím či nadačním fondům, které se na tuto problematiku zaměřují. Jmenována byla např. Charita, Fond ohrožených dětí nebo azylové domy či noclehárny pro lidi bez domova. Jeden respondent doporučoval romské asistenty ve školách. Jinde se objevilo přání rozšiřovat výstavbu veřejných dětských hřišť v lokalitách, kde zatím chybí, nebo je městská část jimi pokryta nedostatečně. Pokud jde o aktivní participaci respondentů, jeden z nich byl ochoten účastnit se občanských hlídek. Jiná respondentka uvedla, že se již v minulosti aktivně zapojila do programů pracujících s ohroženými skupinami. Jinde se zapojoval respondent v rámci svého zaměstnání.

Objevovaly se však také odpovědi ve smyslu nemožnosti se aktivně podílet na prevenci kriminality kvůli zaneprázdněnosti, ať už z důvodů náročného zaměstnání, nebo rodinných povinností spojených s péčí o malé děti. V jednom dotazníku bylo uvedeno: „*Chci dál platit daně a doufat, že peníze půjdou na prevenci kriminality.*“ V aktivní participaci na prevenci kriminality některým respondentům rovněž bránily zdravotní důvody.

3.8.1 Souvislost mezi ochotou zapojit se a věkem, pohlavím

Pokud se zaměříme na ty, kdo se nějakým způsobem chtějí zapojit (tzn. na respondenty, kteří neodpověděli, že se nechtějí zapojit anebo nevybrali variantu „jiné“) tak můžeme konstatovat, že **mezi těmito respondenty převažují mladší lidé**. Respondenti ve věku 15-39 let byli mezi těmi, kteří se chtějí zapojit, v nadpoloviční většině (57,7 %). Současně zde mírně převažují ženy (58,5 %) nad muži. Dále z analýzy dat vyplynulo, že **existuje souvislost mezi znalostí preventivních programů a ochotou zapojit se**. Ti, kteří znají alespoň jeden z preventivních programů, odpovídají častěji, že by se chtěli zapojit do prevence kriminality (36 % z těch, kteří znají programy, by se chtělo zapojit, naopak z těch, kteří programy neznají, by se chtělo zapojit jen 15,9 %). **Naopak neexistuje žádná souvislost mezi tím, zda se respondent stal obětí trestného činu (či někdo z jeho okolí) a ochotou zapojit se do prevence kriminality. Dále se také neprokázala souvislost mezi vzděláním respondentů a ochotou zapojit se.**

Pokud výše uvedené shrneme, necelé dvě třetiny oslovených obyvatel Olomouce se nechtějí zapojit do prevence kriminality a prevence rizikového chování ve městě. Současně necelá třetina se vyjádřila, že by se ráda nějakým způsobem zapojila. U těchto respondentů pak převažovala varianta, že nemají dostatek informací anebo že nevědí, jakým způsobem. Zde je třeba připomenout, že se jedná o deklarace do budoucna, které nemají závazný charakter a spíše než reálnou angažovanost ukazují naladění občanů a postoj k možnosti vlastního zapojení do preventivních aktivit ve městě. Na druhou stranu třetina kladných odpovědí není nemalým výsledkem.

4 Závěr

Dotazníkové šetření realizované na podzim roku 2016 v městě Olomouci se zaměřovalo na otázky prevence kriminality a to současně z několika aspektů. Jeho výsledky přinesly vhled do názorů a postojů části místních občanů týkajících se bezpečnosti ve městě, opatření na podporu situační prevence, míry a výskytu kriminálních a sociálně patologických jevů, znalosti a využití preventivních programů a konečně i ochoty dotázaných zapojit se aktivně do vybraných programů přispívajících k bezpečnosti ve městě.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina dotázaných považuje město Olomouc za místo, kde se cítí převážně bezpečně a kde jim většinou nehrozí nebezpečí. Ukázalo se, že subjektivní pocit bezpečí je výraznější u mužů než u žen, které častěji pociťují na některých místech obavy a to zejména v nočních hodinách. V Olomouci, přes jeho převážně pozitivní vnímání z hlediska bezpečnosti, existují nicméně i místa, kde dotázaní pociťují určité obavy. V prvé řadě jde o vlakové a autobusové nádraží, včetně jeho přilehlého okolí. Pocit bezpečí nemají dotázaní často ani v městských parcích. Za riziková místa považují dále anonymní sídliště, opuštěné a periferní části města a obecně též neosvětlené lokality, případně místa, kde se vyskytují problematické osoby. Naopak nejbezpečněji se respondenti cítí v centru města, často i v místě svého bydliště a na místech s vyšší koncentrací lidí a zároveň zabezpečených kamerami, nebo jiným způsobem.

Mezi dotazovanými obyvateli převažuje názor, že město Olomouc se věnuje bezpečnostním otázkám spíše dostatečně. Za základní opatření, která zvyšují bezpečnost ve městě, řadí respondenti především městské osvětlení a přítomnost policistů v ulicích. Ostatní opatření (fotopasti, radary, forenzní značení) mají podle nich spíše podpůrný či doplňkový význam. S prací policistů měla osobní zkušenost asi polovina dotázaných a většinou jejich intervenci hodnotila pozitivně. Za další důležitý prostředek přispívající k bezpečnosti ve městě považují respondenti i městský kamerový systém. Většina z nich by vnímala kladně i jeho rozšiřování a instalaci nových kamer do vybraných lokalit v Olomouci.

Názory respondentů na míru kriminality prokazují, že za největší problémy, s nimiž se město potýká, považují především krádeže kol, vykrádání sklepů, vandalismus a rušením nočního klidu. Je zřejmé, že těžiště kriminální a sociálně-patologických činností vidí především

v méně závažných formách kriminality nebo spíše v prohřešcích vůči občanskému soužití. Nejzávažnější zločiny jako je loupež, organizovaný zločin, páchání trestné činnosti na dětech nebo znásilnění považují respondenti za problémy, s nimiž se Olomouc potýká v mnohem menší míře. Současně z šetření vyplynulo, že někteří respondenti pociťují obavy z určitých skupin svých spoluobčanů. Relativně největší obavy v dotázaných vzbuzují osoby pod vlivem drog (ať již alkoholu, nebo jiných látek), následují obavy z problematických etnických menšin a z bezdomovců. Naopak nejméně obav pociťují dotazovaní z podomních prodejců (ovšem s výjimkou seniorů) a z cizinců. Toto zjištění považujeme za zvláště pozoruhodné, zejména s ohledem na současné mediální kampaně spojené s migračními vlnami do Evropy.

Šetření se zaměřovalo i na preventivní programy organizované a nabízené statutárním městem Olomouc, respektive na to, do jaké míry jsou tato opatření známá a využívaná mezi občany. Prokázalo se, že informovanost občanů o těchto programech je u oslovených poměrně vysoká (více než tři čtvrtiny dotázaných deklarovaly znalost alespoň jednoho z nabízených programů). Z analýzy dat vyplynulo, že u programů zaměřující se primárně na seniory, děti školou povinné (a jejich rodiče) a ženy – tedy takových programů, u kterých je jejich cílová skupina zastoupena v našem výzkumném vzorku, převažuje povědomí o nich právě u dané cílové skupiny. Což může být vnímáno jako pozitivní v tom smyslu, že cílová skupina, pro kterou je program určený, je s existencí daného programu obeznámena. Přibližně jedna sedmina oslovených uvedla, že některý z programů dokonce využila (převládaly zejména programy prevence kriminality na školách). Potřebnost programů byla respondenty hodnocena převážně pozitivně. Nejčastěji byly jako potřebné hodnoceny školní programy prevence kriminality a programy pracující s uživateli drog.

Z hlediska účinnosti preventivních opatření vkládají respondenti důvěru především do takových počinů, které se primárně zaměřují na práci s dětmi a mládeží, ať už jde o přednáškovou činnost na školách, stavba sportovních hřišť, postihy rodičů za zanedbávání výchovy či navýšení pracovníků pro práci s mládeží. Za velmi přínosnou považují potom i činnost azylových domů a jiných podpůrných opatření zaměřených na pomoc lidí v nouzi (online poradny a linky důvěry). Naopak relativně nejmenší význam při prevenci kriminality spatřují v opatřeních jako je zřizování občanských hlídek, vědecké výzkumy zaměřené na identifikaci příčin a podmínek kriminality, výroba a distribuce informačních letáků s příslušnou tematikou a také činnost náboženských organizací.

Zdroje informací o možnostech prevence kriminality využívají dotázaní v různé míře, a jak se ukázalo, důležitou roli hraje příslušnost k věkové kategorii. Zatímco mladší věková kategorie upřednostňuje především elektronická média a sociální sítě, senioři informace čerpají spíše z tradičních zdrojů, tisku, rozhlasu a televize. Posledně jmenovaný informační zdroj byl uváděný mezi respondenty daleko nejčastěji.

Z hlediska ochoty a vůle respondentů do zapojení se do preventivních programů vyplynulo, že o tuto dobrovolnickou činnost by měla zájem asi jedna třetina z nich. Šlo především o mladší občany (věková kategorie 15-39 let) a současně v této skupině mírně převažují ženy nad muži.

Realizovaný výzkum prokázal na jedné straně relativní spokojenost občanů s mírou bezpečnosti ve městě Olomouci, na druhou stranu poukázal na některá problematičtější místa (časté obavy na vybraných lokalitách a také z některých skupin obyvatel). Pozitivním zjištěním je i poměrně vysoká informovanost dotázaných o preventivních programech a zároveň proklamovaná ochota mnohých z nich do bezpečnostních programů se aktivním způsobem zapojit.

5 Seznam použité literatury

Fritscherová, J. Koncepce prevence kriminality města Olomouce na období let 2016-2020. Olomouc.

Gjuričová, J. O prevenci kriminality. Prevence kriminality v České republice [online]; [cit. dne 7. 12. 2016] . Dostupné z: http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/teoreticky-uvod/, 14. 12. 2016

Holas, J. – Večerka, K. 2003. Prevence kriminality očima občanů. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha.

International Business & Research Services, s. r. o. 2012. Postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky - 12/2012. Ministerstvo vnitra České republiky

Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 -2020.

Ministerstvo vnitra České republiky. Vymezení pojmů. Prevence kriminality [online]; [cit. dne 7. 12. 2016] Dostupné z: http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx, 14. 12. 2016.

6 Seznam tabulek

Tabulka 1: Složení respondentů dle pohlaví 5
Tabulka 2: Složení respondentů dle věkových kategorií..... 5
Tabulka 3: Složení respondentů dle městských částí 6
Tabulka 4: Pocit bezpečí v Olomouci u seniorů dle pohlaví..... 12
Tabulka 5: Pocit bezpečí v městě Olomouci z hlediska denní doby dle pohlaví 18
Tabulka 6: Pocit bezpečí na autobusovém nádraží z hlediska denní doby dle pohlaví..... 18
Tabulka 7: Pocit bezpečí na vlakovém nádraží z hlediska denní doby dle pohlaví 18
Tabulka 8: Pocit bezpečí v parcích a zeleni z hlediska denní doby dle pohlaví 19
Tabulka 9: Pocit bezpečí v podchodech z hlediska denní doby dle pohlaví 19
Tabulka 10: Pocit bezpečí na vlakovém nádraží z hlediska denní doby dle věku 20
Tabulka 11: Názor na míru výskytu sexuální obtěžování ve městě Olomouc dle pohlaví 32
Tabulka 12: Názor na míru výskytu znásilnění ve městě Olomouc dle pohlaví..... 32
Tabulka 13: Obavy z podomních prodejců dle věku..... 39

7 Seznam obrázků

Obrázek 1: Nebezpečná místa v Olomouci 14
Obrázek 2: Bezpečná místa v Olomouci 15

8 Seznam grafů

Graf 1: Pocit bezpečí v Olomouci 9
Graf 2: Pocit bezpečí v Olomouci dle pohlaví 10
Graf 3: Pocit bezpečí v Olomouci dle věku 11
Graf 4: Pocit bezpečí na vybraných místech v Olomouci z hlediska denní doby 16
Graf 5: Názory na míru péče o bezpečnost občanů ze strany města Olomouc 21
Graf 6: Názor na změnu míry kriminality v Olomouci za posledních pět let 21
Graf 7: Názory na užitečnost vybraných opatření směřujících ke zvýšení bezpečnosti 22
Graf 8: Názory na význam kamer jako prostředku zvýšení bezpečnosti 24
Graf 9: Názory na zvyšování počtu kamer ve městě Olomouc 25
Graf 10: Na kterých místech by respondenti uvítali více kamer 26
Graf 11: Názory na prospěšnost tzv. forenzního značení 27
Graf 12: Zkušenost s prací městské policie / policie ČR 28
Graf 13: Hodnocení prospěšnosti intervence policistů z hlediska zdárného vyřešení situace . 29
Graf 14: Názory na míru výskytu problematických a kriminálních jevů v Olomouci 29
Graf 15: Názory na míru výskytu problematických a kriminálních jevů v místě bydliště dotázaných 33
Graf 16: Zkušenost respondenta (nebo osoby z jeho okolí) s trestnou činností nebo obtěžováním 36
Graf 17: Míra obav z vybraných skupin obyvatelstva 37
Graf 18: Znalost programů prevence kriminality 41
Graf 19: Hodnocení potřebnosti preventivních programů 45
Graf 20: Hodnocení různých opatření z hlediska jejich přínosu pro prevenci kriminality 47
Graf 21: Využívané zdroje informací o možnostech prevence kriminality 49
Graf 22: Využívané zdroje informací o možnostech prevence kriminality dle věku 50
Graf 23: Míra ochoty respondentů zapojit se do různých programů prevence kriminality v Olomouci 52